



WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
PLAC TEATRALNY 2, 81-100 TORUŃ

RAPORT Z REALIZACJI
„PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-
POMORSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024”
ZA LATA 2019-2020



Załącznik do uchwały Nr 46/1891/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 24 listopada 2021 r.

Toruń, 2021 r.

Wykonawca:



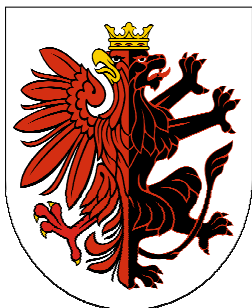
HPC POLGEOL Spółka Akcyjna

03-908 Warszawa, ul. Berezyńska 39

tel.: 22 617 30 31; fax.: 22 617 42 21

mail: polgeol@hpc-polgeol.pl, www.polgeol.pl

Zlecniodawca:



WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

Plac Teatralny 2, 81-100 Toruń

RAPORT Z REALIZACJI

„PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024”

ZA LATA 2019-2020

Opracowali:

mgr Jarosław Wagner

mgr inż. Przemysław Bielecki

2021 r.

Spis treści

1. Podstawa prawna raportu	4
2. Cel sporządzenia raportu	4
3. Zakres raportu.....	4
4. Metodyka i źródła informacji z wykonania Raportu	5
5. Cele wraz z przedsięwzięciami ustalone dla poszczególnych komponentów ochrony środowiska	5
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	12
5.2. Zagrożenie hałasem	19
5.3. Pola elektromagnetyczne.....	26
5.4. Gospodarowanie wodami	28
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	35
5.6. Zasoby geologiczne	40
5.7. Gleby	42
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	42
5.9. Zasoby przyrodnicze	47
5.10. Zagrożenie poważnymi awariami.....	50
5.11. Edukacja ekologiczna.....	50
a) Brodnicki Park Krajobrazowy	50
b) Wdecki Park Krajobrazowy	51
c) Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	51
d) Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	52
e) Krajeński Park Krajobrazowy	53
f) Nadgoplański Park Tysiąclecia	53
g) Tucholski Park Krajobrazowy	54
h) Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.....	55
i) Działania w zakresie edukacji ekologicznej prowadzone w ramach działalności instytucji innych niż parki krajobrazowe	56
6. Nakłady finansowe poniesione na realizację zadań związanych z realizacją <i>Programu Ochrony Środowiska</i>	59
7. Ocena stopnia realizacji przyjętych celów i kierunków działań.....	59
8. Ocena ewentualnych rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem oraz analiza przyczyn tych rozbieżności	60
9. Ocena stanu monitoringu.....	61
10. Podsumowanie.....	65

1. Podstawa prawna raportu

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024 został przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego 25 września 2017 r. uchwałą Nr XXXVI/611/17. Wyżej wymieniony dokument stanowi podstawę działania w zakresie polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim. Zgodnie z art. 13 ustawy - Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz.U. 2021 poz. 1973). Zgodnie z art. 18 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy organ wykonawczy województwa sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia go sejmikowi województwa.

2. Cel sporządzenia raportu

Celem niniejszego opracowania jest sporządzenie raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”, Raport został sporządzony za lata 2019 i 2020. Raport z wykonania *Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024* za okres 2019-2020 określa stopień realizacji *Programu Ochrony Środowiska* i stanowi narzędzie monitoringu umożliwiające ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych – stopnia realizacji celów, kierunków interwencji i zadań oraz uzyskanych efektów ekologicznych i poniesionych nakładów finansowych.

3. Zakres raportu

Niniejszy raport obejmuje okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. i określa stan realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, przewidzianych w *Programie* w tym czasie. Raport został sporządzony z uwzględnieniem obowiązujących aktów prawnych i zawiera informacje z wykonanych zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych oraz ocenę stopnia realizacji zadań określonych w *Programie Ochrony Środowiska* z uwzględnieniem przyjętych wskaźników w zakresie:

- ochrony klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetycznego,
- gospodarowania wodami,
- gospodarki wodno-ściekowej,
- zasobów geologicznych,
- gleby,
- gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania,
- zasobów przyrodniczych,
- zagrożenia poważnymi awariami.

W Raporcie określono stopień realizacji przyjętych celów i kierunków działań, ocenę ewentualnych rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem oraz analizę przyczyn tych rozbieżności, ocenę stanu monitoringu.

4. Metodyka i źródła informacji z wykonania Raportu

Raport został wykonany z wykorzystaniem: analizy zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”, w szczególności jego celów, zadań i ich finansowania, analizy systemu realizacji Programu, w szczególności instrumentów realizacji programu o monitorowania jego realizacji, a także przyjętych wskaźników realizacji Programu, oceny stanu środowiska województwa kujawsko-pomorskiego i zmian tego stanu w okresie od przyjęcia Programu i w latach 2019 oraz 2020.

W celu sporządzenia niniejszego opracowania wykorzystano następujące informacje i dane pochodzące z:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Głównego Urzędu Statystycznego;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska;
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

5. Cele wraz z przedsięwzięciami ustalone dla poszczególnych komponentów ochrony środowiska

Założenia ujęte w dokumencie były realizowane w ramach następujących obszarów interwencji określonych w *Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024*:

- ochrony klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetycznego,
- gospodarowania wodami,
- gospodarki wodno-ściekowej,
- zasobów geologicznych,
- gleby,
- gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania,
- zasobów przyrodniczych,
- zagrożenia poważnego awariami.

W oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz mając na uwadze oczekiwane pozytywne zmiany w ochronie środowiska, w tabelach poniżej zaproponowano cele i kierunki interwencji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji. Cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART - tzn. są skonkretyzowane (specific, określone możliwie konkretnie), mierzalne

(measurable, z przypisanymi wskaźnikami), akceptowalne (achievable, akceptowane przez osoby pracujące na rzecz ich osiągnięcia), realne (realistic, możliwe do osiągnięcia), terminowe (time-bound, z przypisanymi terminami)¹.

Tabela 1. Obszary interwencji oraz cele Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024

OBSZARY INTERWENCJI	CELE
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu: – osiągnięcie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} i PM ₁₀ – osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM _{2,5} – osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych
ZAGROŻENIE HAŁASEM	dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych
GOSPODAROWANIE WODAMI	zwiększenie retencji wodnej województwa osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód ograniczenie wodochłonności gospodarki
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	poprawa jakości wody powierzchniowej wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich
ZASOBY GEOLOGICZNE	ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
GLEBY	dobra jakość gleb rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami
ZASOBY PRZYRODNICZE	zachowanie różnorodności biologicznej zwiększenie lesistości województwa
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii
EDUKACJA	świadome ekologicznie społeczeństwo
MONITORING ŚRODOWISKA	zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Poniżej zamieszczony został harmonogram zadań własnych województwa kujawsko-pomorskiego planowanych do realizacji w latach 2017-2020.

Należy podkreślić, że lista zadań nie zamyka możliwości realizowania innych działań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć niewskazanych w harmonogramie, ale takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji Programu.

¹ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024. Toruń 2017.

Tabela 2. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych województwa kujawsko-pomorskiego określony w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024

OBSZAR INTERWENCJI	NAZWA ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY [zł]	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Opracowanie programów ochrony powietrza (pop) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	548 000,00	dotacja celowa z budżetu państwa, WFOŚiGW
Zagrożenia hałasem	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	236 000,00	dotacja celowa z budżetu państwa
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 251 na odcinku Pakość (Przejście) - zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	180 000,00	środki własne, fundusze unijne (Fundusz Spójności i fundusze strukturalne), NFOŚiGW, WFOŚiGW, dotacje z budżetu Państwa
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 252 na odcinku Inowrocław - Dziennice - budowa ekranów akustycznych na odcinku sąsiadującym z zagrożonym obszarem	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	250 000,00	
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 266 na odcinku Ciechocinek - Odolion - Służewo - Utworzenie strefy ruchu uspokojonego, egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	675 000,00	
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 552 na odcinku Łysomice - Lubicz - wymiana nawierzchni (zaleca się zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości)	ZDW w Bydgoszczy	2015-2020	1 200 000,00	

OBSZAR INTERWENCJI	NAZWA ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY [zł]	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 560 na odcinku Brodnica (Przejście) - ograniczenie prędkości oraz egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	2015-2018	100 000,00	
Zasoby przyrodnicze	Czynna ochrona cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cennych siedlisk na terenie parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne
	Działania na rzecz ochrony i zachowania krajobrazu parków krajobrazowych realizowane poprzez udział w postępowaniach administracyjnych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	zadanie bezkosztowe	środki własne
	Przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne
	Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	zadanie bezkosztowe	środki własne
	Sporządzenie opracowania mającego określić zasadność utworzenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe poprzez określenie jego obszaru, przebiegu granicy, celów ochrony i ewentualnych zakazów, które zostaną zastosowane na jego obszarze	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017	50 000	środki własne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wojewódzki plan gospodarki odpadami – sprawozdania z realizacji	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne
Edukacja	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, zmiana ich zachowań, popularyzacja wiedzy na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym szczególnie walorów przyrodniczych i kulturowych parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne

W tabeli poniżej zamieszczono wykaz wykonanych w latach 2019 i 2020 oraz rozpoczętych i nadal realizowanych zadań inwestycyjnych, które Województwo Kujawsko-Pomorskie monitorowało – adekwatnie do wykazu planowanych zadań zawartego w tabeli nr 41 Programu.

Tabela 3. Wykaz zadań monitorowanych województwa kujawsko-pomorskiego określonych do realizacji w latach 2019-2020 w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Obszar interwencji	Wykonane zadania	Podmiot realizujący	Rok
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków nadleśnictw	Nadleśnictwa	2017-2020
	Podniesienie efektywności energetycznej oraz zastosowanie OZE w budynkach nadleśnictw	Nadleśnictwa	2017-2020
	Monitoring jakości powietrza	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągłe
	Plany Gospodarki Niskoemisyjnej	Gminy	2017-2020
	Ograniczenie emisji niskiej	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Promowanie zachowań energooszczędnych w transporcie - ecodriving	Gminy	2017-2020
	Wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Edukacja mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii	Gminy	2017-2020
	Budowa dróg/ścieżek rowerowych	Gminy / Powiaty	2017-2020
Zagrożenia hałasem	Budowa drogi ekspresowej S5 na odcinku Nowe Marzy - Bydgoszcz	GDDKiA	2015 - 2022
	Budowa drogi ekspresowej S5 na odcinku Wrocław - Bydgoszcz	GDDKiA	2015 - 2022
	Budowa drogi ekspresowej S10 na odcinku Toruń – Bydgoszcz wraz z w. Czerniewice	GDDKiA	2017 – 2025
	Budowa drogi ekspresowej S10 na odcinku Płońsk - Toruń	GDDKiA	b.d.
	Budowa drogi ekspresowej S10 na odcinku Bydgoszcz - Piła	GDDKiA	2018 - 2027
	Budowa obwodnicy Sępólna Krajeńskiego w ciągu drogi krajowej nr 25	GDDKiA	dokumentacja - 2019 brak decyzji środowiskowej
	Budowa obwodnicy Sępólna Krajeńskiego w ciągu drogi krajowej nr 25	GDDKiA	dokumentacja - 2019 brak decyzji środowiskowej
	Budowa obwodnicy Inowrocławia – I etap	GDDKiA	otwarcie 17.07.2017 r.
	Budowa obwodnicy Inowrocławia – II etap	GDDKiA	otwarcie 30.10.2019 r.
	Monitoring hałasu	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągłe
	Zieleń osłonowa, izolacyjna	Gminy / Powiaty	
	Modernizacja nawierzchni dróg	Gminy / Powiaty	
Gospodarowanie wodami	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Radziejowie III etap wraz z budową stacji uzdatniania wody	Gmina Miasto Radziejów	2014-2019
	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Jeżewo wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej, gmina Jeżewo	Gmina Jeżewo	2017-2019
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w ul. Polnej w Izbicy Kujawskiej oraz sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią i kolektorem tłocznym w drodze gminnej Augustynowo - Zdrojówka	Gmina Izbica Kujawska	2017-2019
	Budowa II° filtracji wody stacji uzdatniania wody w Łabiszynie oraz budowa i przebudowa kanalizacji w m. Łabiszyn - etap II	Gmina Łabiszyn	2018-2020
	Modernizacja gospodarki osadowej II etap	Gmina Kowalewo Pomorskie	2018-2019
	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Lubicz	Gmina Lubicz	2018-2020
	Przebudowa i rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Wojnowie	Gmina Sienko	2014-2021

Obszar interwencji	Wykonane zadania	Podmiot realizujący	Rok
	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Czarne Błoto i Gutowo	Gmina Zławieś Wielka	2016-2020
	Przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego	KZGW	2016-2019
	Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego	KZGW	2017-2020
	Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy	KZGW	2016-2020
	Realizacja zadań RZGW wynikających z Aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (np. warunki korzystania z wód dla wybranych zlewni, program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, ustanowienie obszaru ochronnego zbiorników wód śródlądowych)	RZGW	2017-2021
	Monitoring jakości wód powierzchniowych	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągle
	Monitoring wód podziemnych	PIG-PIB	2017-2020 zadanie ciągle
	Utrzymanie stawów	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Konserwacja rzek, kanałów, rowów	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Wyposażenie magazynu przeciwpowodziowego	Gminy	2017-2020
	Działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Edukacja rolników w zakresie ochrony wód	Gminy	2017-2020
Gospodarka odpadami	Monitoring składowisk odpadów komunalnych	Gminy / Przedsiębiorstwa komunalne	2017-2020 zadanie ciągle
	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych	Gminy	2017-2020
	Zakup pojemników i kontenerów na odpady	Gminy	2017-2020
	Promocja budowy przydomowych kompostowników	Gminy	2017-2020
	Działania edukacyjne dla mieszkańców	Gminy	2017-2020
	Demontaż i azbestu i unieszkodliwianie odpadów azbestu	Gminy	2017-2020
	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy	2017-2020
	Zagospodarowanie osadów ściekowych	Gminy	2017-2020
	Likwidacja odpadów pochodzących ze zdarzeń i wypadków	Powiaty	2017-2020
Zasoby przyrodnicze	Ochrona przyrody oraz ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	2017-2020
	Budowa, modernizacja i wyposażenie Kujawsko – Pomorskiego Ośrodka Edukacji Ekologicznej i Ochrony Bioróżnorodności Eko - Czar w Czarnym Bryńsku	Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	2017-2020
	Stworzenie strefy przyrodniczo-edukacyjnej w Białych Błotach – Pszczeli zakątek	Gmina Białe Błota	2018-2019
	Budowa rekreacyjnego terenu przyrodniczo – edukacyjnego z uwzględnieniem placu i ścieżek oraz małej architektury. Budowa ścieżki edukacyjnej w Niemczu na terenie działki 117/11, 117/13, 117/23”	Gmina Osielesko	2017-2019
	Rewaloryzacja Parku Ludowego im. Wincentego Witosa w Bydgoszczy - I etap	Miasto Bydgoszcz	2017-2019
	Rewaloryzacja parku dworskiego przy budynku Urzędu Gminy w Obrowie.	Gmina Obrowo	2017-2019
	Rewaloryzacja parku dworskiego przy budynku Urzędu Gminy w Obrowie.	Gmina Obrowo	2016-2019
	Stworzenie stref zieleni miejskiej przy ul. 23 Stycznia, przy Rondzie im. Burmistrza Antoniego Nawrockiego w Solcu Kujawskim	Gmina Solec Kujawski	2017-2019
	Realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów ochrony i zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody	RDOŚ w Bydgoszczy	2017-2020
	Realizacja planów urzędzenia lasu dla nadleśnictw w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	RDLP	2017-2020

Obszar interwencji	Wykonane zadania	Podmiot realizujący	Rok
	Nawadnianie obszarów leśnych Leśnictwa Szczepanowo i Niedźwiedzi Kierz z wykorzystaniem wody z kopalni kruszywa w Wapienniu	Nadleśnictwo Gołąbki	2017-2019
	Usuwanie barszczu Sosnowskiego	Gminy	2017-2020
	Utrzymanie i zwiększenie obecnego stanu zalesienia	Gminy / Powiaty	2017-2020
	Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Powiaty	2017-2020
	Nadzór nad gospodarką leśną w ramach podpisanych porozumień z nadleśnictwami	Powiaty	
Inne	Działalność edukacyjna państwowych służb: hydrologiczno-meteorologicznej oraz hydrogeologicznej	IMGW-PIB / PIG-PIB	2017-2020 zadanie ciągłe
	Akcje informacyjno-edukacyjne; ulotki; konkursy o tematyce ekologicznej / przyrodniczej; budowa ścieżek edukacyjnych, budowa centrów edukacji przyrodniczej	RDLP	2017-2020 zadanie ciągłe
	Monitoring pól elektromagnetycznych	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągłe
	Prowadzenie pomiarów i obserwacji meteorologicznych i hydrologicznych	IMGW-PIB	2017-2020 zadanie ciągłe
	Opracowanie raportów o stanie środowiska, raportów z monitoringu	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągłe
	Działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska	WIOŚ	2017-2020 zadanie ciągłe
	Eliminacja nielegalnych eksploatacji złóż kopalin	Gminy	2017-2020
	Akcje informacyjno-edukacyjne; Okólniki, ulotki; Konkursy o tematyce ekologicznej / przyrodniczej; Budowa ścieżek edukacyjnych, budowa centrów edukacji przyrodniczej; Rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne, festyny; Zielone szkoły; Akcje o tematyce ekologicznej (np. „Sprzątanie świata”, „Dzień Ziemi”);	Gminy / Powiaty	2017-2020

W Programie ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 określono potrzeby finansowe na jego realizację. Dokonano szacunku na podstawie prognozowanych kosztów planowanych działań określonych w harmonogramach rzeczowo-finansowych.

Tabela 4. Przewidywane nakłady finansowe dla zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	NAKLĄDY W MLN ZŁ
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	894,53
2	ZAGROŻENIE HAŁASEM	1 137,53
3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	237,8
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	4 860,59
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	853,66
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	15,63
7	GLEBY	2,66
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	320,44
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	46,14
10	ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	517,78
11	EDUKACJA	7,56
12	MONITORING ŚRODOWISKA	2,25
RAZEM		8 896,55

Łączne nakłady finansowe na realizację działań objętych Programem w województwie oszacowano zatem na 8 896,55 mln zł. Największe koszty zostały

przewidziane dla realizacji działań w ramach obszaru „Gospodarowanie wodami” – około 55% łącznych kosztów.

Finansowanie działań *Programu* spoczywa na jednostkach uczestniczących w jego realizacji. Podstawowym źródłem finansowania zadań wskazanych w *Programie* będą środki własne oraz fundusze zewnętrzne. Dodatkowych źródeł finansowania zadań poszczególne jednostki mogą szukać wśród funduszy unijnych (np. fundusze strukturalne, Fundusz Spójności), środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredytów bankowych oraz dotacji z budżetu centralnego.

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W zakresie ochrony klimatu i powietrza były realizowane głównie przedsięwzięcia polegające na zmianie źródeł ogrzewania na niskoemisyjne i bezemisyjne, termomodernizacje budynków oraz realizacje inwestycji drogowych

W Programie Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, z zakresu powietrza przewidziano zadanie polegające na opracowywaniu i aktualizacji przez samorząd województwa programów ochrony powietrza i ich aktualizacji.

Zadanie to zrealizowano. W latach 2019 i 2020 uchwalono:

Nr uchwały	Z dnia	W sprawie
VIII/136/19	24.06.2019	wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
XXIII/338/20	22.06.2020	określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek
XXIII/339/20	22.06.2020	określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska
XXIII/340/20	22.06.2020	określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej
XXIII/341/20	22.06.2020	określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń

W dniu 24 czerwca 2019 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął tzw. uchwałę antysmogową, tj. uchwałę wprowadzającą na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Celem wprowadzenia przepisów w tym zakresie było zapobieżenie negatywnemu oddziaływaniu eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadza się w granicach administracyjnych województwa kujawsko-pomorskiego ograniczenia i zakazy obejmujące cały rok kalendarzowy.

W projekcie uchwały określono rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji czyli instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, w szczególności piece, kominki i kotły, w tym kotły wchodzące w skład zestawów zawierających kocioł na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne,

jeżeli spełniają jeden z poniższych warunków:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania;
- 2) dostarczają ciepło do systemu ogrzewania wody użytkowej;
- 3) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednio przenoszenie ciepła;
 - b) bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy;
 - c) bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.

W wymienionych instalacjach zaproponowano zakaz stosowania:

- 1) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla;
- 2) mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
- 3) paliw w postaci sypkiej, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15%;
- 4) biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

Przyjęta „uchwała antysmogowa” zawiera katalog paliw stałych, których stosowanie jest zakazane oraz określa standardy emisyjne i w zakresie efektywności energetycznej, którym wkrótce będą musiały podlegać wszystkie piece centralnego ogrzewania, inne piece, a nawet domowe kominki. Określa też stosunkowo długie okresy przejściowe dla części nowych regulacji – tak, by ich wprowadzenie było jak najmniej uciążliwe i wpisywało się w naturalny rytm wymiany wyeksploatowanych urządzeń. Kalendarium wdrażania nowych zasad przedstawia się następująco: - zakaz palenia węglem brunatnym oraz mułami i flotokonzentratami węglowymi (także ich pochodnymi), miałem węglowym najgorszej jakości i mokrą biomasą (np. niesezonowanym drewnem) – od 1 września 2019

- obowiązek posiadania świadectwa jakości używanego paliwa stałego – od 1 września 2019

- zakaz eksploatacji tzw. pozaklasowych kotłów grzewczych – od 1 stycznia 2024

- zakaz używania ogrzewaczy pomieszczeń (np. kominków) niemieszczących się w standardach emisji i efektywności energetycznej – od 1 stycznia 2024

- zakaz eksploatacji kotłów grzewczych poniżej 5. klasy – od 1 stycznia 2028.

Roczne oceny jakości powietrza za lata 2019 i 2020, wykonane wg zasad określonych w art.89 Ustawy prawo ochrony środowiska

Roczne oceny jakości powietrza atmosferycznego za lata 2019 i 2020 wykonane zostały w oparciu o ustawę - Prawo ochrony środowiska, wprowadzoną w życie w 2001 r. (Dz.U. 2021 poz. 1973).

Zgodnie z Art.89 ww. ustawy, Główny Inspektor Ochrony Środowiska w terminie do 30 kwietnia każdego roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref. Wyniki pomiarów porównywane są z poziomami: dopuszczalnymi, docelowymi i poziomami celu długoterminowego.

W ocenach rocznych za lata 2019 i 2020 uwzględniono podział kraju na strefy, określony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). Według tego podziału strefami są: aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys., miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., pozostały obszar województwa. W województwie kujawsko - pomorskim wydzielono 4 strefy; aglomerację bydgoską (kod PL0401), miasto Toruń (kod PL0402), miasto Włocławek (kod PL0403) i strefę kujawsko – pomorską (kod PL0404). Liczba stref w całym kraju, w których dokonuje się klasyfikacji pod kątem ochrony zdrowia, wynosi 46, natomiast pod kątem ochrony roślin - 16 stref.

Klasyfikację wykonano odrębnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i odrębnie ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

W obu ocenach rocznych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia uwzględniono: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył PM10, pył zawieszony PM2,5, ołów w PM10, arsen w PM10, kadm w PM10, nikiel w PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10. Oceny dokonane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin objęły: dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon.

OCENA ROCZNA ZA ROK 2019²

Klasyfikacja według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi, 3 strefy w województwie (aglomeracja bydgoska, miasto Włocławek oraz strefa kujawsko - pomorska) znalazły się w klasie C. Skutkuje to koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są przekraczane, konieczna jest ich aktualizacja (w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa

² ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO – POMORSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2020. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy Departamentu Monitoringu Środowiska. Bydgoszcz, kwiecień 2021

w sprawie POP). Jedyłą strefa, która uzyskała klasę A dla wszystkich zanieczyszczeń jest miasto Toruń.

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy C w 2019 roku zdecydowały:

a) w aglomeracji bydgoskiej:

- ponadnormatywne stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 (ul. Warszawska, Plac Poznański),
- stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (ul. Warszawska),

b) w mieście Włocławku:

- ponadnormatywne stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (ul. Gniazdowskiego),

c) w strefie kujawsko - pomorskiej:

- ponadnormatywne stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 (Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi),
- stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Brodnica - ul. Kochanowskiego, Ciechocinek – ul. Tężniowa).

Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO₂, NO_x i O₃, ponieważ uzyskała klasę A.

Klasyfikacja według poziomów celów długoterminowych

W województwie kujawsko – pomorskim poziomy celu długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone we wszystkich czterech strefach (klasa D2) w przypadku ochrony zdrowia ludzi, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy D2 w 2019 roku zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia ludzi maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu:

a) w aglomeracji bydgoskiej:

- ze stacji przy ul. Warszawskiej (7 dni z przekroczeniami),

b) w mieście Toruniu:

- ze stacji przy ul. Dziewulskiego (4 dni z przekroczeniami z niekompletnej serii pomiarowej),

c) w mieście Włocławku:

- ze stacji przy ul. Kaliskiej (6 dni z przekroczeniami),

d) w strefie kujawsko – pomorskiej:

- z czterech stacji z terenu strefy, tzn. Koniczynka (3 dni z przekroczeniami z niekompletnej serii pomiarowej), Zielonka (29 dni z przekroczeniami z niekompletnej serii pomiarowej), Ciechocinek (11 dni z przekroczeniami), Wieniec Zdrój (24 dni z przekroczeniami),
- z trzech stacji o dużej reprezentatywności znajdującej się w sąsiednich województwach: łódzkim – stacja Gajew (18 dni z przekroczeniami) i wielkopolskim

- stacja Krzyżówka (30 dni z przekroczeniami) i stacja Borówiec (9 dni z przekroczeniami).

Natomiast w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę roślin, o zaliczeniu strefy kujawsko - pomorskiej do niekorzystnej klasy D2 w 2019 roku zdecydował wskaźnik AOT40 z roku 2019 ze stacji Zielonka (14410 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$) oraz ze stacji o dużej reprezentatywności położonych w sąsiednich województwach: łódzkim - Gajew (15584 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$) i wielkopolskim – Krzyżówka (16285 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$) i Borówiec (10264 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$).

OCENA ROCZNA ZA ROK 2020

Klasyfikacja według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych³

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie (aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Włocławek oraz strefa kujawsko - pomorska) znalazły się w klasie C.

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy C w 2020 roku zdecydowały:

a) w aglomeracji bydgoskiej:

- stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (ul. Warszawska),

b) w mieście Toruniu:

- stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (ul. Dziewulskiego),

c) w mieście Włocławku:

- ponadnormatywne stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (ul. Gniazdowskiego),

d) w strefie kujawsko - pomorskiej:

- ponadnormatywne stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 (Grudziądz – ul. Piłsudskiego),
- stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Brodnica - ul. Kochanowskiego, Koniczynka w powiecie toruńskim, Inowrocław – ul. Solankowa, Ciechocinek – ul. Tężniowa, Wieniec Zdrój – ul. Wieniecka).

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO₂, NO_x i O₃, ponieważ uzyskała klasę A.

Klasyfikacja według poziomów celów długoterminowych

W województwie kujawsko – pomorskim poziomy celu długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone we wszystkich czterech strefach (klasa D2) w przypadku ochrony zdrowia ludzi, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy D2 w 2020 roku zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia ludzi maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu:

³ ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO – POMORSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2020. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy Departamentu Monitoringu Środowiska. Bydgoszcz, kwiecień 2021

a) w aglomeracji bydgoskiej:

- ze stacji przy ul. Warszawskiej (2 dni z przekroczeniami),

b) w mieście Toruniu:

- ze stacji przy ul. Dziewulskiego (9 dni z przekroczeniami z niekompletnej serii pomiarowej),

c) w mieście Włocławku:

- ze stacji przy ul. Kaliskiej (7 dni z przekroczeniami),

d) w strefie kujawsko – pomorskiej:

- z trzech stacji z terenu strefy, tzn. Koniczynka (4 dni z przekroczeniami), Zielonka (5 dni z przekroczeniami), Ciechocinek (6 dni z przekroczeniami),
- z trzech stacji o dużej reprezentatywności znajdującej się w sąsiednich województwach: łódzkim – stacja Gajew (5 dni z przekroczeniami z niekompletnej serii pomiarowej) i wielkopolskim - stacja Krzyżówka (6 dni z przekroczeniami) i stacja Borówiec (10 dni z przekroczeniami).

Natomiast w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę roślin, o zaliczeniu strefy kujawsko - pomorskiej do niekorzystnej klasy D2 w 2020 roku zadecydował wskaźnik AOT40 z roku 2020 ze stacji o dużej reprezentatywności położonych w sąsiednich województwach: łódzkim - Gajew (6825 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$) i wielkopolskim – Krzyżówka (6492 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$) i Borówiec (6846 $\mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$).

W zakresie tego obszaru interwencji wyznaczono wśród działań własnych jedno zadanie którego stan realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Cel, kierunki interwencji oraz zadania w ramach jakości powietrza i ochrony klimatu

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Wykonanie w latach 2019-2020
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Opracowanie programów ochrony powietrza (pop) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	<p>Uchwała nr XXIII/338/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek.</p> <p>Uchwała nr XXIII/339/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska</p> <p>Uchwała nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej</p> <p>Uchwała nr XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń</p>

Źródło: opracowanie własne

5.2. Zagrożenie hałasem

Obecnie obowiązują 4 programy ochrony środowiska przed hałasem (na koniec roku 2018, a więc na koniec okresu za który jest wykonywany niniejszy Raport obowiązywały programy poz. 1 i 2):

- 1) Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie – uchwała nr XX/370/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 maja 2016 r.,
- 2) Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice) – uchwała nr XLVIII/796/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r.,
- 3) Program ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków kolejowych województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie – uchwała nr III/80/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.,
- 4) Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – uchwała nr VIII/137/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r.

Badania stanu klimatu akustycznego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego prowadził w latach 2019 i 2020 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy⁴⁵. Badania te były prowadzone w wybranych miejscach województwa.

Rok 2019

Na obszarach nie objętych obowiązkiem wykonywania map akustycznych, Inspekcja Ochrony Środowiska prowadziła pomiary hałasu komunikacyjnego drogowego w 15 punktach na terenie trzech wybranych rejonów województwa:

- obszar nr 1 – Żnin (5 stanowisk badawczych)
- obszar nr 2 – Radzyń Chełmiński (5 stanowisk badawczych)
- obszar nr 3 – Rypin (5 stanowisk badawczych).

W każdym z tych obszarów wyznaczono jedno stanowisko do monitoringu ciągłego. Liczba pomiarów na stanowiskach monitorowanych metodą ciągłą wyniosła 8 dób w ciągu roku, z czego:

- 2 doby w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie wiosennym,

⁴ Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 roku. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy. BYDGOSZCZ, GRUDZIEŃ 2020 R.

⁵ Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy. BYDGOSZCZ, 2021 R.

- 1 doba w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie letnim,
- 2 doby w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie jesienno-zimowym.

OBSZAR NR 1 – ŻNIN

W 2019 roku ocenie klimatu akustycznego poddano obszar zabudowy mieszkaniowej w Żninie, gdzie w ramach kontynuowanego monitoringu hałasu komunikacyjnego badaniami objęto ulice stanowiące ciąg drogi krajowej nr 5, tj. ul. Mickiewicza, Szpitalną oraz drogi wojewódzkiej nr 251 – ul. Janickiego.

Na stanowisku pomiarowym przy ul. Mickiewicza 62 prowadzono pomiary metodą ciągłą z 1 – godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych. Obliczone wartości długookresowego poziomu dźwięku wahały się dla doby od 73,2 dB do 77,1 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 365 do 747 poj./h oraz 8-26% udziale pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 66,0 dB do 70,5 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 117 do 211 poj./h oraz 17-45% udziale pojazdów ciężkich. Przekroczenia dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku dla okresu doby zarejestrowano we wszystkich punktach pomiarowych i mieściły się one w przedziale od 9,1 dB do 12,3 dB oraz dla pory nocy od 7,0 dB do 11,5 dB.

Natomiast wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla pory dnia (LAeqD) znajdują się w przedziale 69,8 dB do 71,5 dB, a dla pory nocy (LAeqN) w przedziale 66,0 dB do 70,5 dB. Wyniki pomiarów wartości krótkookresowego poziomu dźwięku wykazują przekroczenia norm w porze dziennej na wszystkich stanowiskach pomiarowych i osiągają wartości w zakresie od 6,5 dB (ul. Mickiewicza 19) do 9,5 dB (ul. Szpitalna 4). Również w porze nocnej odnotowano przekroczenia na wszystkich stanowiskach badawczych w zakresie od 10,0 dB (ul. Janickiego 30) do 14,5 dB (ul. Mickiewicza 19).

Analiza wyników badań z lat poprzednich wskazuje na ustabilizowanie na wysokim poziomie rejestrowanego poziomu hałasu komunikacyjnego w mieście w szczególności w ciągu drogi krajowej nr 5 oraz wojewódzkiej nr 251. Determinuje to konieczność podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie negatywnego całodobowego oddziaływania ruchu samochodowego z dróg wojewódzkich w mieście, w tym przeniesieniu ruchu tranzytowego na budowaną drogę ekspresową S5.

OBSZAR NR 2 – RADZYŃ CHEŁMIŃSKI

Na terenie Radzyna Chełmińskiego w 2019 roku pomiary hałasu komunikacyjnego drogowego przeprowadzono na stanowiskach wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Do pomiarów wytypowano ul. Dąbrowskich (droga wojewódzka nr 543), ul. Tysiąclecia, Waryńskiego i Towarzystwa Jaszczurczego (droga wojewódzka 534) oraz ul. Kazimierza Jagiellończyka (droga gminna przebiegająca przez centrum miasta).

Na stanowisku przy ul. Towarzystwa Jaszczurczego 10 pomiar realizowany był metodą ciągłą z 1-godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Obliczone wartości długookresowego poziomu dźwięku wahały się dla doby od 55,6 dB do 73,2 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 40 do 347 poj./h oraz 0-14% udziale pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 45,0 dB do 64,2 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 5 do 71 poj./h oraz 0-31% udziale pojazdów ciężkich. Przekroczenia dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku zarejestrowano przy ul. Tysiąclecia 33, dla okresu doby o 4,3 dB i nocy o 4,9 dB oraz przy ul. Waryńskiego 2, dla okresu doby i nocy o 5,2 dB.

Natomiast wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla pory dnia (LAeqD) znajdują się w przedziale 54,9 dB do 70,5 dB, a dla pory nocy (LAeqN) w przedziale 45,0 dB do 63,6 dB. Również wyniki pomiarów wartości krótkookresowego poziomu dźwięku wykazują przekroczenia norm w porze dziennej na stanowiskach pomiarowych przy ulicy Tysiąclecia oraz Waryńskiego i osiągają wartości w zakresie od 3,8 dB do 5,5 dB. Natomiast w porze nocnej naruszenia normy w tych punktach wahają się w zakresie od 6,4 dB do 7,6 dB.

Porównanie wyników pomiarów wykonanych na terenie miasta w 2009 roku, wskazuje na poprawę klimatu akustycznego monitorowanych obszarów, w szczególności w porze nocnej.

OBSZAR NR 3 – RYPIN

W 2019 roku w ramach prowadzenia badań hałasu drogowego pomiarami w Rypinie objęto ulice stanowiące ciąg dróg wojewódzkich: nr 534 – ul. Kościuszki i ul. Sienkiewicza, nr 560 – ul. Piłsudskiego i ul. Warszawska oraz nr 563 – ul. Mławska.

Na stanowisku pomiarowym przy ul. Sienkiewicza 7 prowadzono pomiary metodą ciągłą z 1 – godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Wartość długookresowego poziomu dźwięku, na badanych stanowiskach, dla doby wahała się w zakresie od 66,1 dB do 72,9 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 359-689 poj./h z 4-11% udziałem pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 58,0 dB do 64,4 dB, przy natężeniu ruchu od 63-143 poj./h z 9- 14% udziałem transportu ciężkiego. Przeprowadzone pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku dla pory doby na 4 stanowiskach objętych badaniami w zakresie od 1,3 dB do 4,9 dB. W porze nocnej, również w 4 punktach badawczych zarejestrowano przekroczenie w zakresie od 0,4 dB do 5,4 dB. Nie odnotowano naruszenia klimatu akustycznego, zarówno dla pory doby, jak i nocy, jedynie na ul. Mławskiej 31.

Wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku, dla pory dnia (LAeqD) znalazły się w przedziale od 63,9 dB do 70,0 dB oraz dla pory nocy (LAeqN) w zakresie od 58,0 dB do 64,4 dB. Wyniki pomiarów, nie wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w porze dziennej, jedynie na stanowisku badawczym przy ul. Mławskiej 31, natomiast w pozostałych punktach przekroczenia w tym okresie osiągają wartości w zakresie od 3,4 dB (ul. Kościuszki 29) do 5,0 dB (ul. Sienkiewicza 7). W porze nocnej odnotowano przekroczenia na wszystkich stanowiskach badawczych w zakresie od 2,0 dB (ul. Mławska 31) do 8,4 dB (ul. Sienkiewicza 7).

Porównując aktualne wyniki badań z pomiarami wykonanymi w poprzednich latach można stwierdzić, że rejestrowane obecnie poziomy dźwięku od lat oscylują wokół zbliżonych wartości we wszystkich opomiarowanych punktach.

Rok 2020

Na obszarach nie objętych obowiązkiem wykonywania map akustycznych, Inspekcja Ochrony Środowiska prowadziła pomiary hałasu komunikacyjnego drogowego w 15 punktach na terenie trzech wybranych rejonów województwa:

- obszar nr 1 – Koronowo (5 stanowisk badawczych)
- obszar nr 2 – Łasin (5 stanowisk badawczych)
- obszar nr 3 – Radziejów (5 stanowisk badawczych).

W każdym z tych obszarów wyznaczono jedno stanowisko do monitoringu ciągłego. Liczba pomiarów na stanowiskach monitorowanych metodą ciągłą wyniosła 8 dób w ciągu roku, z czego:

- 2 doby w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie wiosennym,
- 1 doba w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie letnim,
- 2 doby w dni powszednie oraz 1 doba w czasie weekendu – w okresie jesienno-zimowym.

OBSZAR NR 1 – KORONOWO

W 2020 roku ocenie klimatu akustycznego poddano obszar zabudowy mieszkaniowej w Koronowie, gdzie w ramach kontynuowanego monitoringu hałasu komunikacyjnego badaniami objęto ulice: Szosa Kotomierska - droga krajowa nr 56 przebiegająca w odległości ok. 10 m od zabudowy jednorodzinnej, Pomianowskiego – droga powiatowa 1525C znajdująca się w odległości ok. 13 m od linii zabudowy wielorodzinnej, Aleja Wolności – droga miejska przebiegająca w odległości ok. 42 m od linii zabudowy wielorodzinnej, Ogrodowa – droga miejska znajdująca się w odległości ok. 8 m od linii zwartej zabudowy jednorodzinnej, ul. Hoffmanna – droga miejska przebiegająca w odległości ok. 18 m od zabudowy jednorodzinnej.

Na stanowisku pomiarowym przy ul. Szosa Kotomierska 32 prowadzono pomiary metodą ciągłą z 1 – godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Obliczone wartości długookresowego poziomu dźwięku wahały się dla doby od 63,2 dB do 67,8 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 290 do 428 poj./h oraz 2-5% udziale pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 51,0 dB do 60,1 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 17 do 138 poj./h oraz 0-8% udziale pojazdów ciężkich. Przekroczenia dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku dla okresu doby zarejestrowano w punktach pomiarowych przy ulicy: Hoffmanna, Szosie Kotomierskiej oraz Ogrodowej i mieściły się one w przedziale od 1,4 dB do 3,8 dB oraz dla pory nocy na stanowiskach przy ul. Hoffmanna (1,1 dB) oraz Szosie Kotomierskiej (0,1 dB). W pozostałych monitorowanych obszarach nie zarejestrowano naruszenia dopuszczalnych norm, zarówno dla pory doby, jak i nocy.

Natomiast wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla pory dnia (LAeqD) znajdują się w przedziale 62,8 dB do

65,3 dB, a dla pory nocy (LAeqN) w przedziale 51,0 dB do 61,0 dB. Wyniki pomiarów wartości krótkookresowego poziomu dźwięku wykazują przekroczenia norm w porze dziennej na trzech stanowiskach pomiarowych i osiągają wartości w zakresie od 0,1 dB (ul. Hoffmanna), 4,0 dB (ul. Ogrodowa) do 4,3 dB (ul. Szosa Kotomierska). Z kolei w porze nocnej odnotowano przekroczenia na stanowiskach badawczych w zakresie od 3,1 dB (ul. Szosa Kotomierska), 4,1 dB (ul. Hoffmanna) do 5,0 dB (ul. Pomianowskiego).

Porównanie wyników badań hałasu generowanego przez komunikację samochodową w Koronowie w 2020 r., z poziomami rejestrowanymi wcześniej w 2012 roku, nie wskazuje na istotne zmiany jakości klimatu akustycznego miasta.

OBSZAR NR 2 – ŁASINA

Na terenie Łasina w 2020 roku pomiary hałasu komunikacyjnego drogowego przeprowadzono na stanowiskach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, tj. na ulicach w ciągu drogi krajowej nr 16 oraz wojewódzkiej nr 538. Do pomiarów wytypowano: ul. Młyńską, Grudziądzką, Radzyńską, Odrodzenia Polski oraz 700-lecia.

Na stanowisku przy ul. Odrodzenia Polski 3 pomiar realizowany był metodą ciągłą z 1-godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Obliczone wartości długookresowego poziomu dźwięku wahały się dla doby od 62,5 dB do 71,5 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 156 do 356 poj./h oraz 5-17% udziale pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 53,3 dB do 63,5 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 16 do 58 poj./h oraz 14-41% udziale pojazdów ciężkich. Przekroczenia dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku zarejestrowano przy ul. Odrodzenia Polski - dla okresu doby o 7,5 dB i nocy o 4,5 dB, przy ul. Młyńskiej - dla okresu doby o 6,4 dB i nocy o 3,8 dB oraz przy ul. Grudziądzkiej - dla okresu doby o 6,4 dB i nocy o 3,3 dB.

Natomiast wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla pory dnia (LAeqD) znajdują się w przedziale 63,0 dB do 68,8 dB, a dla pory nocy (LAeqN) w przedziale 53,3 dB do 62,8 dB. Wyniki pomiarów wartości krótkookresowego poziomu dźwięku wykazują przekroczenia norm w porze dziennej na stanowiskach pomiarowych przy ulicy Odrodzenia Polski, Grudziądzkiej oraz Młyńskiej i osiągają wartości w zakresie od 7,0 dB do 7,8 dB. Natomiast w porze nocnej naruszenia norm w tych punktach wahały się w zakresie od 2,2 dB do 6,8 dB. Z kolei na ul. Radzyńskiej przekroczenia odnotowano jedynie w porze dnia (o 2,0 dB).

Analiza wyników pomiarów z wcześniejszych badań (2013 r.) wskazuje, że klimat akustyczny Łasina w rejonie monitorowanych obszarów nie uległ zmianie.

OBSZAR NR 3 – RADZIEJÓW

W 2020 roku w ramach prowadzenia badań hałasu drogowego, pomiarami w Radziejowie objęto ulice stanowiące ciąg drogi wojewódzkiej nr 266 – ul. Objezdna, ul. Kruszwicka i ul. Kościuszki oraz ulice zlokalizowane w centrum miasta, tj. ul. Rynek oraz ul. Brzeska.

Na stanowisku pomiarowym przy ul. Kruszwickiej 49 prowadzono pomiary metodą ciągłą z 1 – godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę

bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Wartość długookresowego poziomu dźwięku, na badanych stanowiskach, dla doby wahała się w zakresie od 59,6 dB do 68,3 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 204-568 poj./h z 0-6% udziałem pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 51,2 dB do 59,8 dB, przy natężeniu ruchu od 25-99 poj./h z 0-6% udziałem transportu ciężkiego. Przeprowadzone pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku dla pory doby na stanowisku przy ul. Kościuszki 79 (0,9 dB), a w porze nocnej, w punktach badawczych przy ul. Kościuszki 79 (o 0,8 dB) oraz przy ul. Brzeskiej 13 (o 0,7 dB). Na pozostałych monitorowanych stanowiskach nie odnotowano naruszenia standardów dobrego stanu klimatu akustycznego, zarówno dla pory doby, jak i nocy.

Wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku, dla pory dnia (LAeqD) znalazły się w przedziale od 57,5 dB do 66,4 dB oraz dla pory nocy (LAeqN) w zakresie od 51,2 dB do 59,8 dB. Wyniki pomiarów wykazały przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku na 2 stanowiskach badawczych, tj. przy ul. Kościuszki 79 w porze dnia o 1,4 dB i w porze nocy o 3,8 dB oraz przy ul. Brzeskiej 13 o 0,8 dB (pora dnia) i 3,7 dB (pora nocy).

Porównując aktualne wyniki badań z pomiarami wykonanymi w poprzednich latach (2012 r., 2015 r.) można stwierdzić, że rejestrowane obecnie poziomy dźwięku od lat oscylują wokół zbliżonych wartości we wszystkich opomiarowanych punktach.

W 2019 i 2020 roku prowadzony był całoroczny monitoring hałasu komunikacyjnego na 4 stałych stacjach pomiarowych w województwie: w Bydgoszczy przy Placu Poznańskim, w Toruniu na ul. Przy Kaszowniku, we Włocławku przy ul. Okrzei, oraz w Grudziądzu przy ul. Piłsudskiego.

Tabela 6. Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2020

Stacja pomiarowa	wartość długookresowego średniego poziomu dźwięku dla pory doby (LDWN)		wartość długookresowego średniego poziomu dźwięku dla nocy (LDWN)	
	2019 rok	2020 rok	2019 rok	2020 rok
Bydgoszcz, przy Placu Poznańskim	65,3 dB	64,1 dB	55,7 dB	54,0 dB
Toruń, na ul. Przy Kaszowniku	64,0 dB	58,6 dB	55,4 dB	50,3 dB
Włocławek, przy ul. Okrzei	63,7 dB	62,5 dB	53,8 dB	52,6 dB
Grudziądz, przy ul. Piłsudskiego	73,6 dB	75,3 dB	66,5 dB	68,3 dB

Analiza wyników wykazała przekroczenia dopuszczalnych długookresowych norm poziomu dźwięku na stacji zlokalizowanej w Grudziądzu dla pory doby (LDWN) o 5,6 dB w 2019 roku oraz o 7,3 dB w 2020 roku oraz dla pory nocy (LN) o 7,5 dB w 2019 roku oraz o 9,5 dB w 2020 roku. W pozostałych monitorowanych punktach w 2019 i 2020 roku nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych długookresowych norm hałasu.

W zakresie tego obszaru wyznaczono sześć zadań własnych opisanych w tabeli poniżej.

Tabela 7. Cel, kierunki interwencji oraz zadania w ramach zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Wykonanie w latach 2019-2020
2	Zagrożenie hałasem	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr VIII/137/19 z dnia 24 czerwca 2019 r. (Załącznik nr 1 do uchwały), wraz z uzasadnieniem wynikającym z art. 42 pkt 2 (załącznik nr 2 do uchwały) i podsumowaniem wynikającym z art. 55 ust. 3 (załącznik nr 3 do uchwały) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.) „Program ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków kolejowych województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie” uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr III/80/19 z dnia 18 lutego 2019 r. (Załącznik nr 1), wraz z uzasadnieniem wynikającym z art. 42 pkt 2 (Załącznik nr 2) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081).
		Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 251 na odcinku Pakość (Przejście) - zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości	ZDW w Bydgoszczy	Zadanie zrealizowane w latach 2016-2019
		Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 252 na odcinku Inowrocław - Dziennice - budowa ekranów akustycznych na odcinku sąsiadującym z zagrożonym obszarem	ZDW w Bydgoszczy	Zadanie zrealizowane w latach 2016-2019
		Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 266 na odcinku Ciechocinek - Odolion - Służewo - Utworzenie strefy ruchu uspokojonego, egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	Zadanie zrealizowane w latach 2016-2019
		Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 552 na odcinku Łysomice - Lubicz - wymiana nawierzchni (zaleca się zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości)	ZDW w Bydgoszczy	Zadanie zrealizowane w latach 2016-2019
		Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 560 na odcinku Brodnica (Przejście) - ograniczenie prędkości oraz egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	Zadanie zrealizowane w latach 2016-2019

Zródło: opracowanie własne

5.3. Pola elektromagnetyczne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w latach 2019 i 2020 prowadził pomiary pól elektromagnetycznych⁶. Celem prowadzenia pomiarów monitoringowych i ocen poziomów PEM w środowisku jest obserwacja poziomu wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wytwarzanego i wprowadzającego do środowiska w sposób sztuczny, przez źródła pól elektromagnetycznych występujące w naszym otoczeniu, głównie przez obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowych. W granicach województwa kujawsko-pomorskiego do głównych, stworzonych przez człowieka, źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne zalicza się stacje elektroenergetyczne oraz przesyłowe linie elektroenergetyczne najwyższego napięcia.

Tabela 8. Wykaz punktów pomiarowych w 2019 r

L.p	Adres	Wynik [V/m]
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.		
1	Bydgoszcz, ul. Siedleckiego 36	0,22
2	Bydgoszcz, ul. Mickiewicza 2	0,40
3	Bydgoszcz, ul. Wyzwolenia 107	0,99
4	Bydgoszcz, ul. Altanowa 17	1,46
5	Bydgoszcz, ul. Sandomierska 37	0,43
6	Bydgoszcz, ul. Przemysłowa 8	0,82
7	Bydgoszcz, ul. Kanałowa 6	0,74
8	Bydgoszcz, ul. Koronowska 96	0,23
9	Bydgoszcz, ul. Leśna 11	0,51
10	Bydgoszcz, ul. Ks. Schulza 5	0,38
11	Toruń, ul. Szosa Lubicka 156	0,61
12	Toruń, ul. Sucharskiego 4	0,31
13	5 Włocławek, ul. Barska 97	0,28
14	Włocławek, ul. Norwida 1	0*
15	Grudziądz, ul. Polskich Skrzydeł 2	0,84
Pozostałe miasta		
1	Dobrzyń N/Wisła, ul. Zamkowa 4	0,29
2	Gniewkowo, ul. Toruńska 39	0,28
3	Górzno, ul. Nowe Osiedle 47	0,11
4	Izbica Kujawska, ul. Kościelna 24	0,22
5	Jabłonowo Pomorskie, ul. Prosta 9	0,68
6	Janowiec Wielkopolski, ul. Staszica 10	0,1
7	Kamień Krajeński, ul. Chojnicka 7	0*
8	Kowal, ul. Sadowa 3	0,42
9	Lubień Kujawski, ul. Plac Wolności 13	0*
10	Łabiszyn, ul. 3-go Maja 18	0,20
11	Mrocza, ul. Leśna 4	0,31
12	Pakość, ul. Szkolna 49	0,68
13	Radzyń Chełmiński, ul. Fijewo 20	0*
14	Skępe, ul. Dworcowa 17	0,20
15	Szubin, ul. Rynek 3	0,18
Tereny wiejskie		
1	Baruchowo, Baruchowo 112	0,13
2	Bobrowniki, ul. Basztowa 1	0*
3	Brzozie, Brzozie 14	0,25
4	Choceń, ul. Jagiełły 10	0,25
5	Gąsawa, ul. Rynek 19	0,18
6	Gostycyn ul. Szkolna 15	0,18
7	Kęsowo, ul. Wyzwolenia 22	0*
8	Kikół, ul. Toruńska 8	0,14
9	Łysomice, ul. Sadowa 9	0,16

⁶ OCENA POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH W ŚRODOWISKU W ROKU 2020 W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA. Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy. Bydgoszcz, czerwiec 2021

L.p	Adres	Wynik [V/m]
10	Osie, ul. Kościuszki 12	0,20
11	Rogowo, ul. 600-lecia 11	0,25
12	Skrwilno, ul. Nowy Rynek 27	0,20
13	Świecie n/ Osą, Świecie n/ Osą 4	0,23
14	Wapielsk, Wapielsk 66	0,25
15	Zbiczno, Zbiczno 208	0,10

* Wartości zmierzone poniżej dolnego progu oznaczalności sondy.

Tabela 9. Wykaz punktów pomiarowych w 2020 r

L.p	Adres	Wynik [V/m]
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.		
1	Bydgoszcz, ul. Ugory 16	0,71
2	Bydgoszcz, ul. Bartosza Głowackiego 20	1,02
3	Bydgoszcz, ul. Produkcyjna 6	0,81
4	Bydgoszcz, ul. Chodkiewicza 36	0,79
5	Bydgoszcz, ul. Lotników 2	0,58
6	Bydgoszcz, ul. Bohaterów Westerplatte 2	0,99
7	Bydgoszcz, ul. Szubińska	1,07
8	Bydgoszcz, ul. Drzycimska 7	0,38
9	Bydgoszcz, ul. Średnia	0,85
10	Bydgoszcz, ul. Słoneczna 26	2,13
11	Toruń, ul. Rynek Staromiejski 26	0,57
12	Toruń, ul. Łyskowskiego 21e	0,81
13	Włocławek, ul. Kaliska 74	0,74
14	Grudziądz, ul. Warszawska 15	0,16
15	Inowrocław, ul. 800-lecia Inowrocławia 6	0,21
Pozostałe miasta		
1	Nakło n/Notecią, ul. Rynek 4	1,84
2	Solec Kujawski, Plac Jana Pawła 2	0,61
3	Mogilno, ul. Benedykta XVI 1	0,35
4	Znin, ul. Sienkiewicza	0,73
5	Ciechocinek, ul. Zdrojowa 46	0,40
6	Wąbrzeźno, ul. Matejki 27	0,45
7	Sępólno Krajeńskie, ul. Sienkiewicza 98	0,37
8	Świecie, ul. Wojska Polskiego 70	1,84
9	Tuchola, ul. Kolejowa (dworzec PKS)	0,50
10	Rypin, ul. Nowy Rynek 25	0,31
11	Golub-Dobrzyń, ul. Szosa Rypińska 20	0,49
12	Chełmno, ul. Polna 27	1,36
13	Radziejów, ul. Kruszwicka 41	0,81
14	Brześć Kujawski, ul. Kolejowa (dworzec PKS)	0,26
15	Lubraniec, ul. Plac 3 Maja 6	0,17
Tereny wiejskie		
1	Ryńsk, ul. M. Ryńskiego 30	0,29
2	Unisław, ul. Chełmińska 68	0,85
3	Mąkowsko, ul. Krótka 5	0,66
4	Kończakowo, ul. Ułańska 5	0,15
5	Piła, ul. Świerkowa 12	0,15
6	Potulice, ul. Al. Parkowa 2-4	0,25
7	Dąbrowa, ul. Szkolna 13	0,62
8	Kruszynek 6	0,25
9	Przyłęki, ul. Laskowa	0,24
10	Dobrcz, ul. Długa 45	0,48
11	Radomin 20a (naprzeciwko szkoły)	0,69
12	Ostrowite 68	0,15
13	Dobre, ul. Dworcowa 16	1,05
14	Osięciny, ul. Kościuszki 20	0,40
15	Raciążek, ul. Zamkowa 5	0,20

Analiza badań przeprowadzonych w 45 punktach pomiarowych, w ramach realizacji państwowego monitoringu środowiska w 2020 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, wykazuje utrzymywanie się wartości mierzonych pól elektromagnetycznych na bardzo niskim poziomie. Rejestrowane poziomy są porównywalne z wynikami z lat poprzednich.

Porównując wyniki badań w okresie 2008-2020 stwierdzić można, że na terenach dużych miast obliczona średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych kształtuje się na nieco wyższym poziomie (do 0,79 V/m) niż na terenach małych miast i terenach wiejskich. Mierzone w latach 2008-2020 wartości natężeń pola elektromagnetycznego były znacznie niższe od wartości dopuszczalnej.

Z kolei analiza wyników z lat 2008-2020 uzyskanych z badań prowadzonych na obszarze pozostałych miast oraz terenów wiejskich, wskazuje na niewielki wzrost zarejestrowanych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych w większości punktów pomiarowych.

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.4. Gospodarowanie wodami

Monitoring jakości wód jest jednym z podsystemów państwowego monitoringu środowiska prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m. in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie opublikował wyników monitoringu jakości wód w województwie kujawsko-pomorskim za lata 2019-2020. Najnowsze dane dotyczące jakości wód powierzchniowych w województwie pochodzą z 2018 roku i zostały opublikowane przez Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ w Bydgoszczy w opracowaniu pt. *Stan środowiska w województwie kujawsko-pomorskim Raport 2020*.

Poniżej przedstawiono najnowsze opublikowane dane dotyczące stanu wód w województwie kujawsko-pomorskim pochodzące z 2018 roku⁷.

Rzeki

Województwo kujawsko-pomorskie ma przypisanych 245 jednolitych części wód powierzchniowych płynących (JCWP), w tym 185 naturalnych.

W roku 2018 analizę jakości wód wyznaczono w 69 punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na 68 jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) i 62 ciekach. W przypadku 2 JCWP – nie przystąpiono do badań monitoringowych. Są to: Skarlanka, z powodu zbyt wysokiego stanu wód, utrzymującego się w okresie zimy i wczesnej wiosny 2018, uniemożliwiającego prawidłowy pobór prób, oraz Dopływ spod Murzynna. Zatem monitoring podjęto w 67 ppk zlokalizowanych w 66 JCWP.

Badania obejmowały zakres:

⁷ STAN ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM RAPORT 2020. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy. Bydgoszcz, 2020

- biologiczny – 65 ppk (65 JCWP),
- fizykochemiczny – 67 ppk (66 JCWP), w tym:
 - 65 ppk (65 JCWP) to monitoring operacyjny,
 - 2 ppk (1 JCWP) to Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP),
- bakteriologiczny – 6 ppk (6 JCWP).

Jednak w przypadku 9 ppk badania przerwano, ponieważ w okresie letnim monitorowane cieki wyschły. Oznacza to, że planowane badania podjęto w 67 ppk (66 JCWP), ale ukończono w 58 ppk (57 JCWP).

W zakresie monitoringu operacyjnego badania obejmowały:

- elementy biologiczne – wskaźniki najbardziej wrażliwe na presję oraz wskaźniki przekraczające wartości graniczne określone dla stanu dobrego we wcześniejszym cyklu badawczym,
- elementy hydromorfologiczne,
- elementy fizykochemiczne, w tym wskaźniki przekraczające wartości graniczne określone dla stanu dobrego we wcześniejszym cyklu badawczym

W punktach objętych zakresem ZMŚP nie określono stanu ekologicznego z uwagi na specyficzny zakres badań. Ponadto 2 JCWP (Kanał Zielona Struga do Kanału Chrośniańskiego i Dopływ z Bronikowa) nie zostały sklasyfikowane, ponieważ zakwalifikowane zostały do typologii abiotycznej „0”, a w myśl ww. rozporządzenia dla tego typu JCWP nie ma wartości normatywnych. Zatem, biorąc pod uwagę 9 JCWP, dla których badań nie ukończono z uwagi na brak wody, ocenę stanu i potencjału ekologicznego przeprowadzono dla 54 JCWP.

W zakresie elementów biologicznych analizowano wskaźniki indeksu okrzemkowego (IO), makrofitowego indeksu rzecznoego (MIR) i multimetrycznego indeksu makrobezkręgowców (MMI). W sumie sklasyfikowano 54 JCWP, w tym:

- 4 JCWP wykazywały bardzo dobry stan biologiczny – I klasa (Struga z j. Wikaryjskim, Hozanna, Orla – Więcbork, Wełna – Żerniki),
- 16 JCWP wykazywało dobry stan biologiczny – II klasa
- 28 JCWP wykazywało umiarkowany stan biologiczny – III klasa,
- 6 JCWP wykazywało słaby stan biologiczny – IV klasa.

W zakresie elementów fizykochemicznych 3.1-3.5 sklasyfikowano 54 JCWP, w których stwierdzono dla:

- 3 JCWP – ocenę dobrą (Dopływ z Gnojna, Struga Bysławska, Mątawa w dolnym odcinku).
- 51 JCWP – ocenę poniżej dobrej.

W roku 2018 w województwie kujawsko-pomorskim nie prowadzono badań rzek w zakresie monitoringu diagnostycznego.

Ocenę stanu i potencjału ekologicznego wód płynących przeprowadzono dla 54 JCWP, wykazując, że:

- 2 JCWP spełniały wymogi dobrego stanu ekologicznego – II klasa (Struga Bysławska, Mątawa od Sinowej Strugi do ujścia),
- 46 JCWP spełniało wymogi umiarkowanego stanu/potencjału ekologicznego – III klasa,
- 6 JCWP spełniało wymogi słabego stanu/potencjału ekologicznego – IV klasa,
- 11 JCWP wyznaczonych do badań monitoringowych nie sklasyfikowano z powodu braku wody lub brak unormowań prawnych

O obniżeniu jakości wód do klasy IV decydowały elementy biologiczne: indeks okrzemkowy (3 wyniki), indeks makrobezkręgowców (2 wyniki) i indeks makrofitowy (1 wynik). W zakresie wskaźników fizykochemicznych takich jak: twardość ogólna (42 wyniki), substancje rozpuszczone (41 wyników) i przewodność w 20°C (34 wyniki), sklasyfikowano jako poniżej stanu dobrego.

Województwu kujawsko-pomorskiemu przypisano 185 naturalnych JCWP. W roku 2018 monitoringiem objęto 56 JCWP. W tej grupie, dla 9 JCWP, monitoringu nie ukończono z powodu braku wody, a 2 JCWP nie mogły być sklasyfikowane, ponieważ dla naturalnych JCWP o typologii „0” nie ma uregulowań prawnych. Zatem klasyfikację stanu ekologicznego przeprowadzono dla 45 JCWP. Stwierdzono, że:

- 1 JCWP spełniało wymogi dobrego stanu ekologicznego – II klasa (Mątawa od Sinowej Strugi do ujścia),
- 39 JCWP spełniało wymogi umiarkowanego stanu ekologicznego – III klasa,
- 5 JCWP spełniało wymogi słabego stanu ekologicznego – IV klasa,
- 11 JCWP, wyznaczonych do badań monitoringowych, nie sklasyfikowano z powodu braku wody lub unormowań prawnych.

Pozostałe 60 JCWP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego stanowią silnie zmienione i sztuczne jednolite części wód. W 2018 roku, z grupy tej, monitorowano 9 JCWP. Wyniki badań wykazały, że:

- 1 JCWP spełniało wymogi dobrego potencjału ekologicznego – II klasa (Bysławska Struga),
- 7 JCWP spełniało wymogi umiarkowanego potencjału ekologicznego – III klasa,
- 1 JCWP spełniało wymogi słabego potencjału ekologicznego – IV klasa (Dolny Kanał).

W roku 2018 w województwie kujawsko-pomorskim nie badano stanu chemicznego wód płynących.

Ocenę stanu JCWP przeprowadzono dla 54 JCWP, które monitorowano w zakresie monitoringu operacyjnego. W tej liczbie – 52 JCWP – wykazywały stan/potencjał ekologiczny poniżej dobrego, co oznacza zły stan wód. Natomiast, 2 JCWP, spełniały wymogi dobrego stanu/potencjału ekologicznego, co, przy braku oceny stanu chemicznego, nie pozwala na określenie stanu tych JCWP.

Na 245 JCWP, położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, 190 JCWP położonych jest w dorzeczu Wisły, zaś 55 – w dorzeczu Odry.

W dorzeczu Wisły monitorowano 55 JCWP. Ocenę stanu JCWP przeprowadzono dla 47 JCWP – dla wszystkich stwierdzono stan zły. Dla pozostałych 8 JCWP stanu nie określono, ponieważ 2 JCWP przypisano dobry stan ekologiczny, 1 JCWP ma status naturalnej i typ „0”, a w przypadku 5 JCWP monitoringu nie ukończono.

W dorzeczu Odry do monitoringu włączono 10 JCWP. Badania ukończono w 5 JCWP – ich stan określono jako zły. Pozostałe 5 JCWP nie zostały ocenione, ponieważ 4 JCWP, w okresie letnim, nie prowadziły wody, a 1 JCWP nie została sklasyfikowana jako naturalna i została zaliczona do typu „0”.

Jeziora

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego monitoringiem objęte są 124 jeziorne jednolite części wód. W 2018 roku w celu wykonania oceny ich stanu/potencjału ekologicznego przebadano 26 z nich. Stanem co najmniej dobrym charakteryzowały się 2 zbiorniki. Dwa jeziora nie zostały sklasyfikowane, ze względu na brak wszystkich elementów służących ocenie. Natomiast w pozostałych 22 jeziorach stan ekologiczny był niezadawalający. Bardzo dobrym stanem ekologicznym charakteryzowały się jedynie wody jeziora Stelchno, zaś dobremu stanowi ekologicznemu odpowiadały wody jeziora Długiego. Dziewięć zbiorników reprezentowało stan/potencjał ekologiczny umiarkowany. Najliczniejszą grupę (11) stanowiły jeziora o słabym stanie ekologicznym. Wody najgorszej jakości, cechujące się złym stanem ekologicznym, stwierdzono w 2 jeziorach: Kierzkowskim i Ziolo.

O klasyfikacji jezior, monitorowanych w 2018 roku, decydowały przede wszystkim wskaźniki biologiczne, w szczególności fitoplankton – najważniejszy element ekosystemu jezior – który jest normowany i oceniany za pomocą indeksu fitoplanktonowego (PMPL). Jedynie, w przypadku jeziora Cichego, o ostatecznej klasyfikacji zdecydował Jeziorowy Indeks Rybny LFI.

W żadnym z badanych jezior w 2018 roku, podstawowe wskaźniki fizykochemiczne z grupy 3.1-3.5, nie wpłynęły na obniżenie klasyfikacji. W 5 zbiornikach wszystkie podstawowe wskaźniki fizykochemiczne odpowiadały stanowi powyżej dobrego. W pozostałych 18 jeziorach, co najmniej jeden wskaźnik z tej grupy, był poniżej stanu dobrego.

Wskaźniki z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, kontrolowane były w 13 jeziorach, z czego dla 11 stwierdzono stan co najmniej dobry. W Runowskim Dużym i Skępskim Wielkim odnotowano podwyższone wartości aldehydu mrówkowego. Dodatkowo w jeziorze Skępskim Wielkim indeks fenolowy nie spełniał wymogów II klasy. Jego podwyższona obecność może wynikać z przyczyn naturalnych. Jest to związane z występowaniem dużej powierzchni torfowisk w jego zlewni, gdyż rozkład związków humusowych występujących na torfowiskach może być istotnym źródłem dostawy związków fenolowych.

Zdecydowana większość, bo 21 jezior kontrolowanych w 2018 roku, miała status zbiorników naturalnych, natomiast 3 jeziora – to silnie zmienione JCW. W większości

przypadków, przyczyną określenia jezior jako silnie zmienione, była wysokość zastawki na odpływie z takiego jeziora.

W 2018 roku, dorzeczu Wisły, przebadano 15 jezior. Dwa z nich spełniały wymogi co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego. Bardzo dobrym stanem charakteryzowały się wody jeziora Stelchno, zaś dobrym stanem – wody jeziora Długiego. Umiarkowany stan stwierdzono w przypadku 6 zbiorników, a 7 spełniało wymogi słabego stanu ekologicznego. Żadne z jezior województwa nie charakteryzowało się złym stanem wód.

Jeziora w dorzeczu Odry cechowały się gorszą jakością. Spośród 9 kontrolowanych zbiorników żadne z nich nie spełniało wymogów dla stanu co najmniej dobrego. Natomiast wody trzech jezior reprezentowały stan umiarkowany, cztery charakteryzowały się słabym stanem ekologicznym, a dwa cechowały się złym stanem wód.

Stan chemiczny określany jest na podstawie substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego. Są to głównie: węglowodory, metale ciężkie, pochodne chlorowcowych węglowodorów oraz pestycydy, w tym, pestycydy chloroorganiczne.

W 2018 roku prowadzono badania substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających w 14 jeziorach. Stanowi to 58,3% wszystkich skontrolowanych w tym roku zbiorników. W przypadku jednego jeziora substancje priorytetowe były badane jedynie w biocie. Na sześciu jeziorach kontrolowanych w 2018 roku nie stwierdzono przekroczenia badanych substancji. W zlewniach tych zbiorników nie występują źródła zanieczyszczeń związkami chemicznymi, wymienionymi powyżej. W przypadku większości wskaźników chemicznych wszystkie uzyskane wyniki mieściły się poniżej granicy oznaczalności oraz poniżej wartości dopuszczalnych stąd, ich stan chemiczny oceniono jako dobry. W ośmiu jeziorach stwierdzono przekroczenia benzo(α)pirenu, a ich stan chemiczny oceniono jako zły⁸.

Stan jednolitej części wód to wypadkowa stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Wśród jezior skontrolowanych w 2018 roku w żadnym ze zbiorników nie stwierdzono dobrego stanu wód. Dla jeziora Stelchno nie wykonano oceny stanu, ze względu na brak oceny stanu chemicznego z 2018 roku. Natomiast wszystkie pozostałe jeziorne jednolite części wód, badane w tym roku, cechowały się złym stanem.

W 2018 roku, dorzeczu Wisły, przebadano 15 jezior. W przypadku 14 z nich stan oceniono jako zły, a dla jednego zbiornika nie wykonano końcowej oceny. Natomiast w dorzeczu Odry przebadano 9 jezior, z których wszystkie charakteryzowały się stanem złym.

Wody podziemne

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi Monitoring jakości wód podziemnych. Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Przedmiotem monitoringu są wydzielone 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Jednolite części

⁸ STAN ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM RAPORT 2020. GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy. Bydgoszcz, 2020

wód podziemnych są jednostkami wydzielonymi dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami. Wyniki badań i ocen wykonywanych w ramach monitoringu jakości wód podziemnych służą do optymalizacji działań związanych z ochroną i gospodarowaniem zasobami wód podziemnych, mających na celu utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych.

Poniżej zestawiono wyniki klasy jakości wód podziemnych w latach 2019-2020 r. w odniesieniu do punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 10. Wykaz punktów pomiarowych JCWPd w 2019 r.

L.p.	Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 172 części)	Gmina	Typ ośrodka wodonośnego	Stratygrafia	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości końcowa
1	PL200048_006	Tłuchowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
2	PL200036_005	Osielsko (gm. wiejska)	porowy	K1	st. wiercona	III
3	PL200036_003	Osielsko (gm. wiejska)	porowy	NgM	st. wiercona	II
4	PL200036_007	Osielsko (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
5	PL200036_004	Osielsko (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
6	PL200039_019	Golub-Dobrzyń (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
7	PL200045_003	Solec Kujawski (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
8	PL200037_002	Świecie (gm. miejsko-wiejska)	porowy	NgM	st. wiercona	III
9	PL200037_001	Świecie (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
10	PL600035_002	Sadki (gm. wiejska)	porowy	PgOl+NgM	st. wiercona	II
11	PL200039_017	Rogowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
12	PL200047_007	Choceń (gm. wiejska)	porowy	Ng	st. wiercona	III
13	PL200048_011	Włocławek (gm. miejska)	porowy	K+Pg+Ng	st. wiercona	III
14	PL200048_007	Tłuchowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
15	PL200036_006	Osielsko (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	IV
16	PL200047_006	Włocławek (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
17	PL200047_005	Baruchowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
18	PL200046_002	Lipno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	IV
19	PL200047_008	Włocławek (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
20	PL200048_005	Tłuchowo (gm. wiejska)	porowy	PgOl	st. wiercona	V
21	PL200046_001	Wielgie (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
22	PL600042_005	Janowiec Wielkopolski (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	V
23	PL200045_002	Inowrocław (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
24	PL200038_007	Pluznica (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	V
25	PL600042_015	Janowiec Wielkopolski (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
26	PL200037_004	Bukowiec (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
27	PL200037_005	Drzycim (gm. wiejska)	porowy	Pg+Ng	st. wiercona	II
28	PL600042_002	Rogowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
29	PL200036_001	Dobrzec (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
30	PL200039_024	Brodnica (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
31	PL200028_011	Osie (gm. wiejska)	porowo-szczelinowy	NgM	piezometr	II
32	PL200038_008	Chełmno (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
33	PL200039_028	Golub-Dobrzyń (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
34	PL200044_006	Zławieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
35	PL200039_029	Toruń (gm. miejska)	szczelinowo-krasowy	K	piezometr	II
36	PL200039_027	Toruń (gm. miejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
37	PL600035_010	Kcynia (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
38	PL200028_012	Świecie (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
39	PL200039_025	Świecie nad Osą (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
40	PL200039_022	Łysomice (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	III

L.p.	Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 172 części)	Gmina	Typ ośrodka wodonośnego	Stratygrafia	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości końcowa
41	PL200047_010	Radziejów (gm. wiejska)	porowy	NgM	st. wiercona	III
42	PL200036_010	Cekcyn (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
43	PL200048_014	Rogowo (gm. wiejska)	porowy	NgM	piezometr	II
44	PL200048_015	Rogowo (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
45	PL200045_004	Gniewkowo (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
46	PL600043_008	Nowa Wieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
47	PL600043_012	Łabiszyn (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
48	PL600043_013	Białe Błota (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
49	PL600043_005	Strzelno (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
50	PL200063_021	Chodecz (gm. miejsko-wiejska)	porowy	PgOl+NgM	st. wiercona	II
51	PL600043_016	Żnin (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
52	PL200039_008	Świedziebnia (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
53	PL200037_006	Lniano (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
54	PL200038_009	Grudziądz (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
55	PL200045_005	Nowa Wieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
56	PL200046_004	Obrowo (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
57	PL200046_005	Chrostkowo (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
58	PL200044_007	Białe Błota (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
59	PL600043_015	Nakło nad Notecią (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
60	PL600043_018	Nakło nad Notecią (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
61	PL200044_004	Bydgoszcz (gm. miejska)	porowy	Q	piezometr	V
62	PL200045_001	Wielka Nieszawka (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
63	PL200029_004	Chełmno (gm. miejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
64	PL200038_005	Stolno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
65	PL200038_006	Stolno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
66	PL200038_003	Stolno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
67	PL200038_004	Stolno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
68	PL200029_003	Stolno (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
69	PL600043_007	Nowa Wieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II

Tabela 11. Wykaz punktów pomiarowych JCWPd w 2020 r.

L.p.	Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 172 części)	Gmina	Typ ośrodka wodonośnego	Stratygrafia	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości końcowa
1	PL200039_024	Brodnica (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
2	PL200039_028	Golub-Dobrzyń (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
3	PL200039_029	Toruń (gm. miejska)	szczelinowo-krasowy	K	piezometr	II
4	PL200039_027	Toruń (gm. miejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
5	PL200039_025	Świecie nad Osą (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	IV
6	PL200039_022	Łysomice (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
7	PL200039_008	Świedziebnia (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
8	PL600043_014	Szubin (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	V
9	PL600043_004	Inowrocław (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	IV
10	PL600043_011	Dąbrowa (gm. wiejska)	porowo-szczelinowy	J3	st. wiercona	III
11	PL600043_006	Nowa Wieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	IV

L.p.	Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 172 części)	Gmina	Typ ośrodka wodonośnego	Stratygrafia	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości końcowa
12	PL600043_009	Dąbrowa (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
13	PL600043_008	Nowa Wieś Wielka (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
14	PL600043_012	Łabiszyn (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
15	PL600043_013	Białe Błota (gm. wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
16	PL600043_005	Strzelno (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	III
17	PL600043_016	Żnin (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
18	PL600043_018	Nakło nad Notecią (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	V
19	PL600043_019	Nakło nad Notecią (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	piezometr	II
20	PL200047_009	Lubraniec (gm. miejsko-wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
21	PL200047_006	Włocławek (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
22	PL200047_005	Baruchowo (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	II
23	PL200047_008	Włocławek (gm. wiejska)	porowy	Q	st. wiercona	III
24	PL200047_010	Radziejów (gm. wiejska)	porowy	NgM	st. wiercona	III

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W latach 2019-2020 rady gminy lub rady miast na terenie województwa kujawsko pomorskiego podjęły 99 uchwał dotyczących tzw. aglomeracji:

1. Obwieszczenie nr 64/21 Rady Miasta Torunia z dnia 17 czerwca 2021 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Toruń.
2. Uchwała nr RGK.0007.46.2021 Rady Gminy Białe Błota z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Białe Błota.
3. Uchwała nr XXXI/265/2021 Rady Gminy Dobrcz z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Osielsko i Dobrcz.
4. Uchwała nr XXV/208/2021 Rady Gminy Obrowo z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Obrowo.
5. Uchwała nr XXXI/252/21 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 15 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Aleksandrów Kujawski.
6. Uchwała nr III/33/2021 Rady Gminy Osielsko z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Osielsko i Dobrcz.
7. Uchwała nr XXIV/134/2021 Rady Gminy Kikół z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kikół.
8. Uchwała nr XXIII/173/2021 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji miasta Lipna.
9. Uchwała nr XXXI/197/2021 Rady Miasta Rypin z dnia 29 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Rypin.
10. Uchwała nr XXIX/631/2021 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 28 stycznia

- 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Potulice.
11. Uchwała nr XXIX/632/2021 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Nakło nad Notecią.
 12. Uchwała nr XXV/171/21 Rady Miasta Wąbrzeźno z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wąbrzeźno.
 13. Uchwała nr XX/193/2021 Rady Miejskiej w Brodnicy z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Brodnica.
 14. Uchwała nr 217/20 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 5 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Świecie-Bukowiec.
 15. Uchwała nr XXI/135/2020 Rady Gminy Świecie nad Osą z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Świecie nad Osą.
 16. Uchwała nr XXVII/208/20 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ciechocinek.
 17. Uchwała nr XXIX/228/2020 Burmistrza Miasta i Gminy Mrocza z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji gminy Mrocza.
 18. Uchwała nr XXIII/218/20 Rady Gminy Sicienko z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie likwidacji aglomeracji Sicienko-Wojnowo.
 19. Uchwała nr XXIII/219/20 Rady Gminy Sicienko z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Sicienko.
 20. Uchwała nr XVIII/140/20 Rady Gminy Osie z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Osie.
 21. Uchwała nr XXV.247.2020 Rady Gminy Dąbrowa Chełmińska z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Dąbrowa Chełmińska.
 22. Uchwała nr XXIV/197/20 Rady Gminy Unisław z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Unisław.
 23. Uchwała nr XXIII/162/2020 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Kamień Krajeński.
 24. Uchwała nr XX/125/2020 Rady Gminy Świekatowo z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Świekatowo.
 25. Uchwała nr XXVII/217/2020 Rady Gminy Lubiewo z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie aktualizacji aglomeracji Lubiewo.
 26. Uchwała nr XXV/206/20 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kowalewo Pomorskie.
 27. Uchwała nr XXI/192/ 2020 Rady Miejskiej w Janikowie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Janikowo.
 28. Uchwała nr XX/198/2020 Rady Gminy Waganiec z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Waganiec.
 29. Uchwała nr XXVIII/144/2020 Rady Gminy Wielka Nieszawka z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wielka Nieszawka.
 30. Uchwała nr XXIII/170/2020 Rady Gminy Choceń z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Choceń.
 31. Uchwała nr XXVII/244/2020 Rady Miejskiej w Izbicy Kujawskiej z dnia 29 grudnia

- 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Izbica Kujawska.
32. Uchwała nr XXVIII/304/2020 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 29 grudnia 2020 r. zmieniająca uchwałę nr XIV/152/2019 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 25 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Żnin.
 33. Uchwała nr XIX/179/2020 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lubraniec.
 34. Uchwała nr XXV/163/2020 Rady Gminy Sośno z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Sośno.
 35. Uchwała nr XXV/195/2020 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Zławieś Wielka.
 36. Uchwała nr XXXIII/286/20 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Koronowo.
 37. Uchwała nr XXII/215/20 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Nowa Wieś Wielka.
 38. Uchwała nr XXVIII/188/20 RADY MIEJSKIEJ W WIĘCBORKU z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Więcbork.
 39. Uchwała nr XXVI/169/20 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Nowe.
 40. Uchwała nr XXII/178/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Janowiec Wielkopolski.
 41. Uchwała nr XX/161/2020 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Dąbrowa Biskupia.
 42. Uchwała nr XX/205/20 Rady Gminy Cekcyn z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Cekcyn.
 43. Uchwała nr XXVII/247/2020 Rady Miejskiej w Strzelnie z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Strzelno.
 44. Uchwała nr XXIV/216/20 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Solec Kujawski.
 45. Uchwała nr XXI/121/2020 Rady Miejskiej w Piotrkowie Kujawskim z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Piotrków Kujawski.
 46. Uchwała nr 542/20 Rady Miasta Torunia z dnia 17 grudnia 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Toruń.
 47. Uchwała nr XXIX/197/20 Rady Miejskiej w Tucholi z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Tuchola.
 48. Uchwała nr XXVIII/167/20 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Jabłonowa Pomorskiego.
 49. Uchwała nr XXVIII/222/2020 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kcynia.
 50. Uchwała nr XXII/193/2020 Rady Miejskiej Łasin z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łasin.
 51. Uchwała nr XXXII/310/2020 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 17 grudnia 2020 r.

- w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Inowrocław.
52. Uchwała nr XXV/354/20 Rady Gminy Lubicz z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lubicz.
 53. Uchwała nr XXVI/205/2020 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Brześć Kujawski.
 54. Uchwała nr XXXII/768/20 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bydgoszcz.
 55. Uchwała nr XXXVIII/319/20 Rady Miejskiej Grudziądz z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Grudziądz.
 56. Uchwała nr XXV/205/2020 Rady Gminy Złotniki Kujawskie z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Złotniki Kujawskie.
 57. Uchwała nr XXIV/177/2020 Rady Gminy Lniano z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lniano.
 58. Uchwała nr XXIII/235/2020 Rady Gminy Łubianka z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łubianka.
 59. Uchwała nr XXVII/239/20 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 10 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Szubin.
 60. Uchwała nr XIV/160/2020 Rady Gminy Fabianki z dnia 10 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Fabianki.
 61. Uchwała nr XX/124/20 Rady Gminy Papowo Biskupie z dnia 8 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Papowo Biskupie.
 62. Uchwała nr XXIII/172/2020 Rady Gminy Gostycyn z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie aktualizacji obszaru i granic aglomeracji Gostycyn.
 63. Uchwała nr XXVII/216/2020 Rady Gminy Dobrze z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Dobrze.
 64. Uchwała nr XXV/286/2020 Rady Miejskiej w Kruszwicy z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kruszwica.
 65. Uchwała nr XV/128/2020 Rady Miasta Radziejów z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Radziejów.
 66. Uchwała nr XXVI/180/2020 Rady Miasta Kowal z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Gminy Miasto Kowal.
 67. Uchwała nr XIX/147/20 Rada Miejska w Łabiszynie z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łabiszyn.
 68. Uchwała nr XXVI/127/2020 Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Dobrzyń nad Wisłą.
 69. Uchwała nr XX/178/2020 Rady Gminy Czernikowo z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Czernikowo.
 70. Uchwała nr XXIII/156/2020 Rady Gminy Rogowo z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Gminy Rogowo.
 71. Uchwała nr XVIII/176/2020 Rady Gminy Osięciny z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Osięciny.
 72. Uchwała nr XXXV/169/2020 Rady Miasta Golubia-Dobrzyń z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Golub-Dobrzyń.

73. Uchwała nr XXIV/153/2020 Rady Gminy Łysomice z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łysomice.
74. Uchwała nr XXXII/166/2020 Rady Gminy w Kęsowie z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kęsowo.
75. Uchwała nr XXVIII/237/20 Rady Gminy Pruszcz z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Pruszcz.
76. Uchwała nr XXVI/236/2020 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Sępólno Krajeńskie.
77. Uchwała nr XXII/224/20 Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie zmiany uchwały nr XI/122/19 Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 23 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Mogilno.
78. Uchwała nr XXII/225/20 Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Gębice.
79. Uchwała nr XXII/158/2020 Rady Miejskiej w Chodczu z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji gminy Chodecz.
80. Uchwała nr XVII/186/20 Rady Gminy Dragacz z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Dragacz.
81. Uchwała nr XXIV/161/2020 Rady Miejskiej w Skępem z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Skępe.
82. Uchwała nr XXVIII/221/2020 Rady Gminy Jeżewo z dnia 19 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Jeżewo.
83. Porozumienie międzygminne Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 16 listopada 2020 r. dotyczące współdziałania Gmin wchodzących w skład aglomeracji Nakło nad Notecią przy realizacji zadania polegającego na aktualizacji obszaru i granic aglomeracji Nakło nad Notecią.
84. Uchwała nr XVIII/143/2020 Rady Gminy Drzycim z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Drzycim.
85. Uchwała nr XVII/147/20 Rady Gminy Śliwice z dnia 22 października 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Śliwice.
86. Uchwała nr 497/20 Rady Miasta Torunia z dnia 22 października 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Toruń..
87. Uchwała nr XXI/122/2020 Rady Gminy Bądkowo z dnia 13 października 2020 r. w sprawie likwidacji aglomeracji Bądkowo.
88. Uchwała nr XXIV/173/2020 Rady Miasta Chełmna z dnia 9 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Chełmno.
89. Uchwała nr XX/113/2020 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie likwidacji aglomeracji Bobrowniki.
90. Uchwała nr XVII/192/2019 Rady Miasta Włocławek z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Włocławek.
91. Uchwała nr XI/83/2019 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie zmiany granic aglomeracji Dąbrowa Biskupia.
92. Uchwała nr XIV/87/19 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 października 2019 r.

- w sprawie wprowadzenia zmian w aglomeracji Więcbork.
93. Uchwała nr XII/120/2019 Rady Gminy Łubianka z dnia 30 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Łubianka.
 94. Uchwała nr XIV/152/2019 Rady Miejskiej w Żninie z dnia 25 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Żnin.
 95. Uchwała nr XII/122/2019 Rady Miejskiej w Barcinie z dnia 25 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Barcin.
 96. Uchwała nr XI/122/19 Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 23 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Mogilno.
 97. Uchwała nr XI/83/2019 Rady Gminy Lubiewo z dnia 26 września 2019 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lubiewo.
 98. Uchwała nr IX/88/2019 Rady Miejskiej w Barcinie z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Barcin.
 99. Uchwała nr IV/43/2019 Rady Gminy Waganiec z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie zmiany uchwały Nr IV/89/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 marca 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Waganiec.

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.6. Zasoby geologiczne

Przeprowadzona analiza informacji w zakresie zasobów geologicznych za lata 2019 i 2020 została przeprowadzona głównie w oparciu o Bilanse zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31.XII.2019 r. i 31.XII.2020 r. wydane przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Bilanse dokumentują corocznie stan zasobów kopalin na obszarze kraju.

Spośród wszystkich złóż kopalin występujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego najliczniej występują złoża kruszywa naturalnego, w postaci kruszywa drobnego - piaszczystego, jak i kruszywa grubego, obejmującego pospółki oraz żwiry (kruszywo piaszczysto-żwirowe). Łącznie udokumentowano 726 złoża piasków i żwirów o zasobach bilansowych około 450 mln ton, co stanowi ok. 2,3% krajowych zasobów. Złoża piasków i żwirów występują głównie w dolinach rzek: Wisły i Drwęcy.

Najważniejszym ilościowo zasobem kopalin w województwie jest sól kamienna pochodząca z cechsztyńskiej formacji solonośnej, występującej w postaci wysadów solnych. Zasoby bilansowe soli kamiennej oszacowano na 58 749 mln ton, co stanowi ponad połowę (52,7%) krajowych zasobów. Występuje ona w obrębie złoża Damasławek (powiat żniński), Góra (powiat inowrocławski), Lubień Kujawski (powiat włocławski), Mogilno I i II (powiat mogileński).

Zasoby wapieni i margli pochodzące z okresu jury udokumentowano w obszarze złoża Barcin – Piechcin – Bielawy (powiaty inowrocławski, mogileński i żniński). Ich zasoby bilansowe szacuje się na ponad 920 mln ton, co stanowi 7,3% zasobów krajowych.

W obrębie pojezierzy, w obniżeniach po dawnych jeziorach, występuje kreda, wykorzystywana w rolnictwie jako wapno nawozowe. Na terenie województwa rozpoznano 11 złóż tej kopaliny o łącznych zasobach wynoszących niespełna 5 mln ton, co stanowi 2,4% zasobów krajowych.

Na terenie województwa udokumentowano 26 złóż torfu o zasobach niespełna 1,7 mln ton (2,1% zasobów krajowych), w tym dwa na których występuje borowina (Wojdał V – powiat inowrocławski oraz Wieniec ABC – powiat włocławski).

Zasoby bilansowe piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych (4 złoża) określono na 14,3 mln ton (10,5% zasobów krajowych), zaś do produkcji cegieł wapienno-piaskowych (7 złóż) na 21,1 mln ton (8,0% zasobów krajowych).

Łączne zasoby surowców ilastych do produkcji ceramiki budowlanej określono na 27,2 mln ton (1,3% zasobów w kraju), a do produkcji cementu na 12,5 mln ton (4,5% zasobów krajowych). Udokumentowano 22 złoża tych kopalin, zlokalizowanych głównie w rejonie doliny rzeki Wisły i Drwęcy.

Na terenie województwa udokumentowano występowanie ośmiu złóż węgla brunatnego, których zasoby bilansowe oszacowano łącznie na 902 441 tys. ton, co stanowi 3,9% zasobów kraju. W ujęciu przestrzennym złoża zlokalizowane są w zachodniej i południowej części województwa. W części zachodniej pokłady węgla brunatnego udokumentowane zostały w obrębie trzech złóż: Nakło (powiat nakielski), Szubin (powiat nakielski, żniński), Więcbork (powiat sępoleński) cechujących się znacznie większą zasobnością niż złoża wyznaczone w części południowej. W południowo-wschodniej części województwa zidentyfikowano złoża: Brzeziny, Lubraniec (powiat włocławski), Mąkoszyn-Grochowiska (powiaty: włocławski i radziejowski), Chełmce (powiat inowrocławski) oraz Kobielice i Radziejów (powiat radziejowski). Ponadto na teren województwa kujawsko-pomorskiego wkraczają zasięgi złóż, które zostały zbilansowane dla województwa wielkopolskiego: Tomisławice i Morzyczyn (na teren gminy Piotrków Kujawski, powiat radziejowski).

Północno-wschodnia i północno-zachodnia część województwa to obszary potencjalnego występowania gazu z łupków i gazu ziemnego. Obecnie, na podstawie udzielonych koncesji, prowadzone są prace poszukiwawcze i dokumentacyjne dotyczące gazu z łupków. W rejonie miejscowości Szymkowo (gmina Brodnica, powiat brodnicki), wykonane zostały odwierty rozpoznawcze. W 2019 r. przyjęto do zasobu geologicznego w Toruniu dokumentację z likwidacji otworu SZYMKOWO-1. Badania w otworze nie potwierdziły występowania ekonomicznie uzasadnionej ilości akumulacji węglowodorów w osadach syluru i ordowiku. Z kolei, w przypadku prac poszukiwawczych i dokumentacyjnych gazu ziemnego, na terenie miejscowości Kęsowo (gmina Kęsowo, powiat tucholski) wstępnie oszacowano występowanie złóż o zasobach 500-700 mln m³. Prace poszukiwawcze są w tym rejonie kontynuowane. W 2020 r. została uruchomiona w gm. Kijewo Królewskie (pow. chełmiński) pierwsza w województwie kujawsko-pomorskim kopalnia gazu na złożu BAJERZE. Koncesję nr 51/2008/Ł dla Orlen Upstream sp. z o.o. na eksploatację gazu wydał Minister Klimatu w dn. 31.12.2019 r.

W kilku miejscach na terenie województwa udokumentowano występowanie złóż wód podziemnych, ze względu na szczególne walory zaliczane do kopalin. W obrębie całego województwa powszechnie występują wody lecznicze zmineralizowane – chlorkowe (solanki). W rejonie miejscowości Ciechocinek, Inowrocław, Toruń oraz Wieniec-Zdrój występują dodatkowo wody lecznicze. Wody termalne, udokumentowano w Ciechocinku (o temperaturze powyżej 25°C), w Maruszy koło Grudziądza (o temperaturze około 40°C) i w Toruniu (o temperaturze powyżej 50°C – najwyższej spośród wszystkich

udokumentowanych złóż). Udokumentowane zasoby eksploatacyjne wód leczniczych i termalnych w województwie stanowią około 12,2% zasobów krajowych.

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.7. Gleby

Monitoring gleb na obszarze województwa jest realizowany w sposób szczątkowy. Monitoringu takiego nie prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Chemizm gleb w wybranych punktach województwa kujawsko-pomorskiego (13 punktów) prowadzi w cyklu 5-letnim na zlecenie GIOŚ Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydaje opinie w zakresie zgody na zmianę przeznaczenia użytków rolnych klas I-III, poza obszarami miast, na cele nierolnicze i nieleśne w trybie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Opinie pozytywne są wydawane tylko w uzasadnionych przypadkach, pod warunkiem iż dana gmina nie przekroczyła przynależnego jej wskaźnika.

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Program ochrony środowiska odnosi się ogólnie do tematyki gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawania odpadów. Podstawowym dokumentem wojewódzkim w tym zakresie jest „Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”, który został uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 29 maja 2017 r. Uchwałą Nr XXXII/545/17, oraz aktualizacja „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”, w zakresie wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów, uchwalona 18 lutego 2019 r. Uchwałą Nr III/79/19.

Ostatnie sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego zostało opracowane w kwietniu 2021 r. i dotyczy lat 2017-2019.

Z uwagi na zmiany w zasadach prowadzenia przez podmioty sprawozdawczości za rok 2019 w zakresie rodzajów i ilości wytworzonych odpadów oraz sposobów postępowania z odpadami, część informacji zawartych w niniejszym sprawozdaniu dotyczy okresu 2017-2018. Dane i sprawozdania dotyczące gospodarowania odpadami za rok 2019 przekazywane były przez podmioty gospodarujące odpadami do dnia 30 października 2020 r. poprzez nową, ogólnopolską, elektroniczną „Bazę danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)”. System BDO umożliwił marszałkom województw rozpoczęcie weryfikacji sprawozdań podmiotów pod koniec listopada 2020 r., dlatego znajdują się one nadal w trakcie oceny i analizy, co uniemożliwiło wykonywanie zestawień i statystyk za lata 2019-2020 w sprawozdaniu z realizacji planu.

Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”, gminy prowadziły gospodarkę zmieszanyimi odpadami komunalnymi w obrębie wyznaczonych w planie regionów gospodarki odpadami komunalnymi. W poszczególnych regionach gospodarki odpadami

komunalnymi określono regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów. Pochodzące z terenu danej gminy zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania winny być przekazywane do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych lub instalacji zastępczych do czasu wybudowania instalacji regionalnych, określonych w danym regionie gospodarki odpadami komunalnymi.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw wprowadzono istotne zmiany w zasadach gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach. Od dnia 6 września 2019 r. likwidacji uległy regiony gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczone w wojewódzkich planach gospodarki odpadami oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Pozostały jednak ograniczenia dotyczące gospodarowania niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości – odpady takie mogą być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez marszałków województw. Pod pojęciem instalacji komunalnej określono instalację do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów, zapewniającą:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku lub
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje obecnie 16 instalacji komunalnych, wymienionych w tabeli poniżej:

Tabela 12. Instalacje komunalne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Lokalizacja instalacji	Rodzaj instalacji	Prowadzący instalację
Bładowo gmina Tuchola 89-500 Tuchola	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Przedsiębiorstwo Komunalne w Tucholi Sp. z o.o. ul. Świecka 68, 89-500 Tuchola
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Sulnówko gmina Świecie Sulnówko 74C 86-100 Świecie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Przedsiębiorstwo Unieszkodliwiania Odpadów „EKO-Wisła” Sp. z o.o. Sulnówko 74C, 86-100 Świecie
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Zakurzewo gmina Grudziądz (w) 86-300 Grudziądz	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia Sp. z o.o. ul. Mickiewicza 28/30, 86-300 Grudziądz
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania	

	odpadów komunalnych.	
Inowrocław gmina Inowrocław (m) ul. Bagienna 77 88-100 Inowrocław	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Saniko Sp. z o.o. ul. Komunalna 4, 87-800 Włocławek
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Machnaczy gmina Brześć Kujawski 87-880 Brześć Kujawski	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Saniko Sp. z o.o. ul. Komunalna 4, 87-800 Włocławek
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Służewo gmina Aleksandrów Kujawski (w) ul. Polna 8 87-800 Służewo	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	EKOSKŁAD Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej Sp. z o.o. ul. Polna 87, 87-700 Służewo
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Bydgoszcz – Corimp miasto Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65 85-871 Bydgoszcz	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych 'CORIMP' Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65, 85-825 Bydgoszcz
Bydgoszcz – Pronatura miasto Bydgoszcz ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. ul. Ernsta Petersona 22, 85-862 Bydgoszcz
Bydgoszcz – Remondis miasto Bydgoszcz ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. ul. Inwalidów 45, 85-001 Bydgoszcz
Giebnia gmina Pakość 88-170 Pakość	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o. ul. Inowrocławska 14, 88-170 Pakość
Toruń MPO miasto Toruń ul. Kociewska 47- 53 87-100 Toruń	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. ul. Grudziądzka 159, 87-100 Toruń
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	
Wawrzynki gmina Żnin Wawrzynki 35 88-400 Żnin	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	NOVAGO Sp. z o.o. Wawrzynki 35, 88-400 Żnin
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, zgodnie z wymogami ustawowymi, jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, które przekazuje marszałkowi województwa.

Ze sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi wynika, iż z terenu gmin województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2017 odebrano 694,9 tys. Mg odpadów komunalnych, natomiast w roku 2018 odebrano 762,2 tys. Mg odpadów komunalnych, w roku 2019 - 791,7 tys. Mg odpadów komunalnych a w roku 2020 – 821,4 Mg odpadów komunalnych. Ilość odpadów komunalnych, wytwarzanych przez mieszkańców województwa corocznie wzrasta.

Tabela 13. Masa zebranych odpadów komunalnych w województwie kujawsko-pomorskim

Odpady komunalne		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Odebrane i zebrane	tys. Mg	694,9	762,2	791,7	821,4

Źródło: Departament Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

W zakresie tego obszaru interwencji wyznaczono jedno zadanie przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 14. Cel, kierunki interwencji oraz zadania w ramach gospodarowania odpadami.

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Wykonanie w latach 2019-2020
6	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wojewódzki plan gospodarki odpadami – sprawozdania z realizacji	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Uchwała Nr 15/542/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie przedłożenia „Sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2017-2019”

Źródło: opracowanie własne

5.9. Zasoby przyrodnicze

Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych prowadzi regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Dla obecnie istniejących 94 rezerwatów przyrody aż 85 rezerwatów przyrody ma ustanowione plany ochrony, a dla 9 obowiązują zadania ochronne.

Na obszarach rezerwatów przyrody RDOŚ w Bydgoszczy w latach 2019-2020 realizował w szczególności następujące zadania: wykonywanie ekspertyz, odkrzaczanie i wykaszanie roślinności, monitoring poziomu wody, wykaszanie trzciny na torfowiskach, wzmacnianie lokalnych populacji gatunków, uzupełnianie stanu wiedzy, coroczny monitoring przedmiotów ochrony, monitoring siedlisk leśnych, monitoring ornitologiczny, wykaszanie roślinności zielnej i usuwanie krzewów, ocena liczebności i rozmieszczenia populacji niektórych gatunków zwierząt.

Na obszarze województwa utworzono 44 obszary Natura 2000. Na koniec 2020 r. 38 posiadało aktualne zarządzenia w sprawie ustanowienie planu zadań ochronnych.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2020 r. było ustanowionych 97 stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania ptaków (bielik, bocian czarny, kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy).

Jednocześnie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy rozpatruje zgłoszenia szkód w środowisku oraz prowadzi działania edukacyjno-informacyjne. Wydaje publikacje promujące rezerваты przyrody, kalendarze przyrodnicze, jak również znakuje obszary chronione specjalnymi tablicami.

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w ramach zadania „Opracowanie dokumentacji w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w zakresie oceny stanu zachowania i wartości krajobrazów wyróżnionych z elementami audytu krajobrazowego” zrealizował prace nad opracowaniem stosownej dokumentacji i przygotowaniem projektów uchwał Sejmiku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Celem projektu było w szczególności: weryfikacja w terenie i uściślenie przebiegu granic przedmiotowych obszarów chronionego krajobrazu, jak również wskazanie tych części przedmiotowych obszarów chronionego krajobrazu, które nie podlegają niektórym wybranym zakazom określonym w art. 24 ustawy o ochronie przyrody oraz uzasadnienie podstawy ich wyłączenia. Efektem końcowym zadania było uchwalenie i opublikowanie uchwał Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie danego obszaru chronionego krajobrazu.

Tabela 15. Uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie zasobów przyrodniczych w latach 2019-2020

Nr uchwały	Z dnia	W sprawie
VI/119/19	27.05.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydmowy na południe od Torunia
VI/118/19	27.05.2019	w sprawie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
VI/117/19	27.05.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki
VI/116/19	27.05.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich
VI/115/19	27.05.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich
IX/182/19	02.09.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego
IX/181/19	02.09.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia i zachodnia
XI/251/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki
XI/252/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich
XI/253/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich
XI/254/19	13.11.2019	w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
XI/255/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy
XI/256/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Stelchno
XI/257/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej
XI/258/19	13.11.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rynny Jezior Byszewskich
XII/268/19	16.12.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśnego „Zgniłka-Wieczno-Wronie”
XII/267/19	16.12.2019	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej
XIV/288/20	24.02.2020	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich
XIV/287/20	24.02.2020	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Skępskie
XIV/286/20	24.02.2020	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Modzerowskie
XXIII/344/20	22.06.2020	w sprawie Nadnoteckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
XXIII/343/20	22.06.2020	w sprawie Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
XXIII/342/20	22.06.2020	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi
XXV/371/20	28.09.2020	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie
XXVI/382/20	26.10.2020	w sprawie Brodnickiego Parku Krajobrazowego

W zakresie tego obszaru interwencji wyznaczono pięć zadań opisanych w tabeli poniżej.

Tabela 16. Cel, kierunki interwencji oraz zadania w ramach zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Wykonanie w latach 2019-2020
7	Zasoby przyrodnicze	Czynna ochrona cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cennych siedlisk na terenie parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadanie realizowane na bieżąco
		Działania na rzecz ochrony i zachowania krajobrazu parków krajobrazowych realizowane poprzez udział w postępowaniach administracyjnych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadanie realizowane na bieżąco
		Przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadania w trakcie realizacji
		Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadanie realizowane na bieżąco
		Sporządzenie opracowania mającego określić zasadność utworzenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe poprzez określenie jego obszaru, przebiegu granicy, celów ochrony i ewentualnych zakazów, które zostaną zastosowane na jego obszarze	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadanie zrealizowano. Charakterystyka przyrodnicza, krajobrazowa i historyczno-kulturowa projektowanego Parku Krajobrazowego „Góry Łosiowe” im. prof. Ludwika Rydygiera, wrzesień 2017.

Źródło: opracowanie własne.

5.10. Zagrożenie poważnymi awariami

W zakresie tego obszaru nie wyznaczono zadań własnych.

5.11. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna na terenie województwa kujawsko-pomorskiego jest prowadzona w sposób bardzo urozmaicony i oferuje bardzo bogatą ofertę. Edukację w tym zakresie prowadzą samorzady wszystkich poziomów, ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia, organizacje, fundacje. Jednocześnie na poziomie wojewódzkim nie wykształcił się podmiot, który koordynowałby zasady, formy i zakres edukacji ekologicznej realizowanej przez różne podmioty.

Urozmaicone i działania w zakresie edukacji ekologicznej mające na celu zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu prowadzą parki krajobrazowe – jednostki organizacyjne samorządu województwa.

a) Brodnicki Park Krajobrazowy

Walory przyrodnicze Brodnickiego Parku Krajobrazowego najlepiej poznawać na ścieżkach edukacyjno-ekologicznych. W parku działa wiele takich tras. Można je przemierzać pieszo, rowerem lub kajakiem.

Bajkowe ścieżki dydaktyczne dla najmłodszych:

- „Jaś i Małgosia”
- „O rybaku i złotej rybce”
- „Szlakiem Czerwonego Kapturka”.

Ścieżki dydaktyczne i turystyczne dla starszych dzieci:

- Rowerowa przyrodnicza ścieżka dydaktyczna do rezerwatu leśnego „Retno”
- Kajakowa ścieżka dydaktyczna do rezerwatu florystycznego „Bachotek”
- Przyrodniczo-leśna ścieżka dydaktyczna „Grabiny – Łąkorz”
- Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna „Zarośle”
- Pieszna przyrodnicza ścieżka dydaktyczna „Bobrowiska”
- Rowerem po Bagiennej Dolinie Drwęcy.

Ścieżki edukacyjne dla szkół podstawowych (klasy IV-VI):

- Nory Bobrowe
- Nora Lisa
- Gniazdo Perkoza
- Owady nad wodą
- Jak w ulu.

Ścieżki edukacyjne dla szkół podstawowych (klasy VII-VIII):

- Tropami zwierząt
- Roślinność Brodnickiego Parku Krajobrazowego
- Zajęcia ornitologiczne.

Ścieżki dydaktyczno-zdrowotne dla dorosłych:

- Cztery trasy Brodnickiego Nordic Walking Parku (ponad 26 kilometrów oznakowanych tras o różnym poziomie trudności).

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim zawarta została umowa na realizację przedsięwzięcia pn. "Jednodniowe zajęcia edukacyjne na terenie Parków Krajobrazowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego". Wydatkowana kwota w wysokości 8.397,84 zł przeznaczona została m.in. na:

- zakup materiałów dydaktycznych,
- projekt i wydanie kart pracy,
- drewniane kolorowanki, kredki i torby przyrodnicze.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

b) Wdecki Park Krajobrazowy

We Wdeckim Parku Krajobrazowym prowadzone są m.in.:

- Ścieżka dydaktyczna „Zatoki”
- Ścieżka dydaktyczna nr 1 - Trasa Radańska
- Ścieżka dydaktyczna nr 2 - Jezioro Mukrz
- Ścieżka dydaktyczna nr 3 - Jezioro Starnie
- Trasa wycieczki nr 4 - Jezioro Żurskie
- Trasa wycieczki nr 5 - Dolina rzeki Wdy
- Trasa wycieczki nr 6 - Rezerwat przyrody
- Leśna ścieżka dydaktyczna nr 1
- Leśna ścieżka dydaktyczna nr 2

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim zawarta została umowa na realizację przedsięwzięcia pn. "Edukacja ekologiczna w parkach krajobrazowych: Tucholskim Parku Krajobrazowym, Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia, Wdeckim Parku Krajobrazowym, Krajeńskim Parku Krajobrazowym". Wydatkowana kwota w wysokości 15.000 zł przeznaczona została na zakup materiałów pomocniczych niezbędnych do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

c) Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy

Pracownicy Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego prowadzą edukację ekologiczną, która przyjmuje różne formy. W szerokiej ofercie kierowanej do szkół znalazły się prelekcje, pogadanki, warsztaty, wykłady, konkursy itp. Organizowane są zajęcia terenowe na ścieżkach przyrodniczych oraz w ekosystemach leśnych Parku. Na terenie GWPK w celu realizacji funkcji dydaktycznych i naukowych utworzono w latach 1996 – 2005 kilkanaście ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych:

- Niecka Kłócińska przyrodnicza ścieżka dydaktyczna
- Niecka Kłócińska trasa ornitologiczna
- Lasy Łąckie – Soczewka – Sendeń – Łack przyrodnicza ścieżka dydaktyczna
- Kukawy ścieżka przyrodniczo-leśna
- Lucień ścieżka przyrodniczo – leśna

- Łąck ścieżka dydaktyczna
- Smólnik – Kosinowo – Ruda – ścieżka przyrodniczo – leśna
- Szkolna ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna Kosinowo – Ruda – Telążna Leśna,
- Szkolna ścieżka dydaktyczno – przyrodnicza Szkoły Podstawowej w Modzerowie
- Szkolna ścieżka przyrodniczo – ekologiczna „Warząchewka”

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Województwem Kujawsko- Pomorskim zawarte zostały umowy na następujące przedsięwzięcia:

a) pn. "Jednodniowe zajęcia edukacyjne na terenie Parków Krajobrazowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego".

Wydatkowana kwota w wysokości 17.892,50 zł przeznaczona została na:

- przeprowadzenie zajęć o następującej tematyce:

- "Poznajemy walory przyrodnicze i kulturowe GWPK",
- "Z życia pszczelej rodziny - historia, znaczenie w przyrodzie i obecne zagrożenia",
- "Znam przyrodę GWPK",

- zakup materiałów promocyjnych i gadżetów,

b) pn. "Rehabilitacja ptaków chronionych". Wydatkowana kwota w wysokości 3.705 zł przeznaczona została m.in. na:

- zakup karmy dla ptaków,
- opiekę weterynaryjną.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

d) Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy

Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy prowadzi szeroką działalność w zakresie edukacji ekologicznej. Zajęcia mogą odbywać się w terenie na przyrodniczych ścieżkach dydaktycznych, jaki i w sali edukacyjnej Ośrodka Edukacji Ekologicznej mieszczącego się w osadzie leśnej Ruda - 4 km od Górzna (poniżej mapka z dojazdem). Prowadzone są w atrakcyjnej formie z wykorzystaniem różnorodnych pomocy dydaktycznych i sprzętu badawczego. Uczestnicy zajęć doskonałą umiejętność obserwacji środowiska i organizmów w nim żyjących, uczą się patrzeć i kulturalnie zachowywać wobec otaczającej przyrody. Zielone lekcje bardzo często wzbogacane są zajęciami plastycznymi. Dzieci uczą się poprzez zabawę. Tematyka warsztatów zawsze dopasowywana jest do wieku dzieci i młodzieży oraz ustalana wcześniej z opiekunem grupy. Przygotowano także bloki tematyczne dedykowane osobom dorosłym. Park organizuje również zajęcia wyjazdowe - w szkołach, świetlicach, ośrodkach kultury oraz innych tego typu placówkach, a także e-lekcje (warsztaty online).

- Ścieżka "Szumny Zdrój"
- Ścieżka "Leśna szkoła odkrywców"
- Ścieżka "Źródła Brynicy"
- "Do Dębu Rzeczypospolitej"
- "Do rezerwatu Czarny Bryńsk"
- "Wokół jeziora Górzno"
- Leśna Ścieżka Dydaktyczna "Nad Jeziorem Lidzbarskim"

- Ścieżka dydaktyczna w Ośrodku Hodowli Zwierzyny Konopaty

Kujawsko-Pomorskim zawarta została umowa na realizację przedsięwzięcia pn. "Jednodniowe zajęcia edukacyjne na terenie Parków Krajobrazowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego". Wydatkowana kwota w wysokości 17.786,27 zł przeznaczona została m.in. na:

- zakup materiałów dydaktycznych,
- zakup artykułów papierniczych (notesy, zeszyty, kolorowanki itp.).

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

e) Krajeński Park Krajobrazowy

Dzięki dostępności atrakcyjnego terenu, bogatej tematyce, wyposażeniu edukacyjnym oferta Parku stanowi doskonale uzupełnienie i wzbogacanie zajęć szkolnych. Pracownicy Krajeńskiego Parku Krajobrazowego prowadzą ćwiczenia terenowe pozwalające na zdobycie nowych umiejętności i wiedzy, jak również prelekcje wzbogacone środkami audiowizualnymi w pomieszczeniach edukacyjnych.

Poza edukacją przyrodniczą Krajeński Park Krajobrazowy ma w swojej ofercie również zajęcia z zakresu edukacji regionalnej związanej z regionem Krajny i kulturą krajeńską. Tematy zajęć są bardzo różnorodne i nie mają ściśle określonych tematów. Przedmiot zajęć jest opracowywany po wcześniejszym uzgodnieniu szczegółów z pracownikiem ds. edukacji KPK. Termin oraz tematy zajęć należy uzgadniać z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem przed planowanym terminem zajęć edukacyjnych.

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim zawarta została umowa na realizację przedsięwzięcia pn. "Edukacja ekologiczna w parkach krajobrazowych: Tucholskim Parku Krajobrazowym, Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia, Wdeckim Parku Krajobrazowym, Krajeńskim Parku Krajobrazowym". Wydatkowana kwota w wysokości 17.400 zł przeznaczona została na zakup materiałów pomocniczych niezbędnych do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

f) Nadgoplański Park Tysiąclecia

Nadgopole będąc od 1967 Nadgoplańskim Parkiem Tysiąclecia, stanowi żywy, trwały pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego, ze względu na fakt, że region ten jest ściśle związany z początkami państwowości polskiej. Park niezależnie od form ochrony przyrody jakie na przestrzeni wielu lat przybierał i kształtował począwszy od rezerwatu, a skończywszy na parku krajobrazowym powołanym w 1992r stał się rozpoznawalną ikoną rejonu Kujaw. Jednakże tereny nadgoplańskie to nie tylko ujmujące krajobrazy o powierzchni ponad 12tys.ha ale przede wszystkim miejsca łęgowe ptactwa błotnego, wodnego i lądowego. Stąd utworzenie nad J. Gopło, nad którym zinwentaryzowano ponad 200 gatunków ptaków, obszaru Natury 2000, czyli Europejskiego Systemu Ochrony Przyrody obejmującego wszystkie kraje UE pod nazwą Ostoja Nadgoplańska (kod PLB040004). Ponadto istnienie wielu innych cennych aspektów otaczających Nadgopole stwarza dogodne warunki sprzyjające kształtowaniu myśli i świadomości ekologicznej każdego, niezależnie od płci, wieku, rasy czy upodobań, stanowiąc jednocześnie cel edukacji w Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia.

Zajęcia odbywają się na salce dydaktycznej wyposażonej w liczne materiały dermoplastyczne m.in. awifauny, plansze o różnorodnej tematyce, filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne. Podczas spotkania szczegółowo zostaje omawiana historia Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia i okolic, fauna i flora. Uświadamiany jest również fakt istnienia wielu form ochrony przyrody mających zastosowanie w rejonie NPT regulowanych ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r oraz konsekwencje z niej wynikające. Tematyką wizyt jest także m.in. bioróżnorodność nadgopla, jej zagrożenia antropogeniczne, wpływ i oddziaływanie odkrywek węgla brunatnego, ichtiologia. Zajęcia praktyczne organizowane są na półwyspie Potrzymiech, który jest znany w takiej formie od ok.100lat – miejscu, gdzie położony jest Ośrodek edukacji ekologicznej „Rysiówka”.

- ścieżka przyrodniczo-historyczna Gopło Mare Polonorum,
- ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza Jezioro Gopło – Mietlica-Przewóz,
- ścieżka ekologiczna Mare Polonorum (w południowej części).

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim zawarte zostały umowy na następujące przedsięwzięcia:

- a) pn. "Edukacja ekologiczna w parkach krajobrazowych: Tucholskim Parku Krajobrazowym, Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia, Wdeckim Parku Krajobrazowym, Krajeńskim Parku Krajobrazowym". Wydatkowana kwota w wysokości 15.000 zł przeznaczona została na zakup materiałów pomocniczych niezbędnych do prowadzenia zajęć edukacyjnych,
- b) konkurs na ulotkę o zmianach klimatycznych "Zmiany klimatyczne? Mówimy NIE". Wydatkowana kwota w wysokości 639,99 zł przeznaczona została na zakup nagród dla laureatów konkursu,
- c) konkurs na wykonanie domku dla zwierząt "Każdy stworek chce swój domek". Wydatkowana kwota w wysokości 639,99 zł przeznaczona została na zakup nagród dla laureatów konkursu,
- d) konkurs na plakat przyrodniczy "Dlaczego warto chronić". Wydatkowana kwota w wysokości 639,99 zł przeznaczona została na zakup nagród dla laureatów konkursu.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

g) Tucholski Park Krajobrazowy

Tucholski Park Krajobrazowy został powołany na podstawie uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy w 1985 roku. Obejmuje swymi granicami południowo-wschodnią część zwartego kompleksu Borów Tucholskich.

- Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Jelenia Wyspa” (Nadleśnictwo Tuchola)
- Ścieżka przyrodniczo-leśna w Woziwodzie (Nadleśnictwo Woziwoda)
- Hydrobiologiczna i algologiczna ścieżka dydaktyczna w Suszku (Nadleśnictwo Tuchola)

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim zawarte zostały umowy na następujące przedsięwzięcia:

- a) pn. "Edukacja ekologiczna w parkach krajobrazowych: Tucholskim Parku Krajobrazowym, Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia, Wdeckim Parku Krajobrazowym, Krajeńskim Parku Krajobrazowym". Wydatkowana kwota w wysokości 15.000 zł przeznaczona została na zakup materiałów pomocniczych niezbędnych do prowadzenia zajęć edukacyjnych,
- b) konkurs pn. "Przyroda wokół nas" XXV edycja kategoria: szkoła podstawowa. Wydatkowana kwota 1.782,09 zł przeznaczona została na zakup nagród dla laureatów konkursu.

Poniesione wydatki sfinansowane zostały z dotacji z WFOŚiGW w Toruniu.

Ponadto w ramach zadania pn. "Parki krajobrazowe - pozostałe zadania z zakresu ochrony przyrody" wydatkowano środki własne województwa w kwocie 9.898,88 zł na pokrycie kosztów opracowania monografii naukowej pt. "Rola i funkcjonowanie parków krajobrazowych w Rezerwach Biosfery" z okazji 35-lecia Tucholskiego Parku Krajobrazowego, 30-lecia Zaborskiego Parku Krajobrazowego oraz 10-lecia Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie.

h) Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą

Pomimo antropogenicznych przekształceń Dolina Dolnej Wisły na wielu odcinkach zachowała swój naturalny charakter. Obszar ten jest ważnym korytarzem ekologicznym o znaczeniu europejskim, łączącym Morze Bałtyckie z Karpatami. Jest to odwieczna trasa migracji ptaków, ssaków, zwierząt bezkręgowych, a także roślin, które rozprzestrzeniają się wzdłuż doliny z zasiedlając nowe tereny. W celu ochrony oraz zachowania walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tego regionu, w południowej części Doliny Dolnej Wisły na odcinku od Bydgoszczy do miejscowości Nowe w 1993 roku utworzono Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych. Niezależnie w sąsiedztwie, po drugiej stronie Wisły 15 maja 1998 r. powołano Chełmiński Park Krajobrazowy. W tym samym roku Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych zmienił nazwę na Nadwiślański Park Krajobrazowy. W marcu 1999 roku nastąpiło połączenie dwóch parków w Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Wisły. Stan ten utrzymał się do dnia 21 maja 2003 roku, kiedy to Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Wisły zmienił ponownie swoją nazwę na Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, zaś obecnie nosi on nazwę Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

- Ścieżka dydaktyczna "Diabelce"
- Ścieżka przyrodnicza "Łunawy"
- Ścieżka dydaktyczna: "Grodzisko Góra Jana - Stary Młyn - Rezerwat Parowy Ostnicowe Gruczna"
- Ścieżka dydaktyczna "Parów Cieleczyński"

W 2020 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Województwem Kujawsko- Pomorskim zawarte zostały umowy na następujące przedsięwzięcia:

a) pn. "Jednodniowe zajęcia edukacyjne na terenie Parków Krajobrazowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego". Wydatkowana kwota w wysokości 18.000 zł (dotacja z WFOŚiGW w Toruniu) przeznaczona została na:

- przeprowadzenie zajęć o następującej tematyce:

- "Gospodarka rybacka (podstawy)",
- "Przyroda terenów zielonych",
- "Znaczenie korytarzy ekologicznych dla zachowania bioróżnorodności",

- zakup materiałów papierniczych i dydaktycznych niezbędnych do przeprowadzenia zajęć,

b) pn. "Czynna ochrona gatunków zagrożonych z rejonu Dolnej Wisły". Wydatkowana kwota w wysokości 79.288,58 zł (dotacja z WFOŚiGW w kwocie 58.488.61 zł, środki własne województwa w kwocie 20.799,97 zł) przeznaczona została m.in. na:

- sprawowanie opieki weterynaryjnej nad stadem owiec,

- zakup drewna do adaptacji wiaty na pomieszczenie socjalne,

- wykonanie fotomap i dokumentacji przyrodniczej dla użytku ekologicznego "Murawy Gruczna",

- wykonanie tablic granicznych oraz tablic informacyjnych,

- zakup dzwonek pasterskich dla owiec,

- zakup 2 czujników do pomiaru temperatury i wilgotności,

- zakup owijarki do sianokiszonki oraz przetrząsarko-zgrabiarki.

i) Działania w zakresie edukacji ekologicznej prowadzone w ramach działalności instytucji innych niż parki krajobrazowe

Wśród innych projektów szczególną uwagę należy zwrócić na realizowany od 2017 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie projekt pn. „Edukacja społeczności obszarów chronionych województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być ... na zielonym!”.

Projekt realizowany był w latach 2017-2020.

W ramach projektu realizowane były:

-działania dotyczące edukacji ekologicznej, tj. organizowane były tzw. zielone szkoły, wakacyjne warsztaty, wycieczki jednodniowe oraz gry terenowe. Działania prowadzone były przez specjalnie przygotowanych edukatorów,

- szkolenia dla edukatorów w celu podniesienia jakości oferty z zakresu edukacji ekologicznej,

- działania promocyjne i informacyjne upowszechniające wiedzę ekologiczną oraz informacje o projekcie wśród mieszkańców województwa i kraju (współpraca z mediami).

Projekt współfinansowany był ze środków europejskich (umowa z dnia 17 lutego 2017 r. zawarta pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie a Województwem Kujawsko-Pomorskim na dofinansowanie w/w projektu w ramach działania 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020) oraz z dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (umowa z dnia 15 lutego 2017 r. zawarta pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki

Wodnej w Toruniu a Województwem Kujawsko-Pomorskim na dofinansowanie powyższego projektu).

Poniesione wydatki przeznaczone zostały m.in. na:

- pokrycie kosztów zarządzania projektem,
- wynagrodzenia "zielonych edukatorów",
- przygotowanie badania telemetrycznego projektu (sprawozdanie końcowe),
- organizację 1 zielonej szkoły, w której udział wzięło 40 uczestników,
- organizację 13 wakacyjnych warsztatów ekologicznych, w których udział wzięło 383 uczestników,
- organizację 13 jednodniowych wycieczek, w których udział wzięło 433 uczestników,
- organizację kampanii Ekolider-uczeń edycja 2020, w której udział wzięło 39 uczniów,
- organizację 22 wydarzeń otwartych (imprezy plenerowe) na terenie województwa pełniących funkcję promocyjno-edukacyjną,
- przygotowanie i produkcję 50.000 sztuk map rowerowych i turystycznych na terenach parków krajobrazowych,
- przeprowadzenie kampanii promocyjnej "inauguracja sezonu turystycznego", kampanii konkursowych dla dzieci i młodzieży na kanałach i profilach w mediach społecznościowych oraz konkursu dla dziennikarzy i blogerów.

Realizacja projektu została zakończona.

W zakresie tego obszaru interwencji wyznaczono jedno zadanie opisane w tabeli poniżej.

Tabela 17. Cel, kierunki interwencji oraz zadania w ramach świadomości ekologicznej mieszkańców, edukacji ekologicznej.

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Wykonanie w latach 2019-2020
9	Edukacja	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, zmiana ich zachowań, popularyzacja wiedzy na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym szczególnie walorów przyrodniczych i kulturowych parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Zadanie realizowano na bieżąco

Zródło: opracowanie własne

6. Nakłady finansowe poniesione na realizację zadań związanych z realizacją Programu Ochrony Środowiska

Niniejszy rozdział powstał w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach z realizacji budżetu za lata 2019-2020. Pod uwagę wzięto wszystkie wydatki jakie mogły mieć wpływ bezpośredni i pośredni na poprawę jakości środowiska na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W tabeli poniżej zestawiono wydatki Województwa Kujawsko-Pomorskiego poniesione na działania związane z ochroną środowiska.

Tabela 18. Wydatki poniesione na zadania związane z ochroną środowiska [zł].

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	Razem
1.	Rolnictwo i łowiectwo	12 452 172,81	12 720 629,45	25 172 802,26
2.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 157 674,41	8 428 074,03	15 585 748,44
3.	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	195 172,28	1 748 109,01	1 943 281,29
4.	Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	7 303 916,85	12 041 167,35	19 345 084,20
SUMA		27 108 936,35	34 937 979,84	62 046 916,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019 i 2020.

Łącznie na zadania służące ochronie środowiska wydatkowano na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego ok. 62 046 916,19 zł.

7. Ocena stopnia realizacji przyjętych celów i kierunków działań

Przeprowadzona analiza działań kierunkowych realizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 i 2020 oraz ocena stanu środowiska i zmian tego stanu wykazała, że przyjęte cele i działania kierunkowe zostały zrealizowane w różnym stopniu.

Przyczynami tego zróżnicowania były przede wszystkim:

- niedostateczna ilość środków uruchomionych na dofinansowanie,
- niedostatek środków na wkład własny (głównie dotyczy samorządów lokalnych),
- opóźnienia w realizacji niektórych programów np. „Czyste powietrze”,
- niedostateczne działania administracji centralnej w niektórych dziedzinach np. w zakresie zwiększenia retencji, przeciwdziałaniu skutkom suszy, realizacji inwestycji drogowych.

Przyjęto pięć stopni oceny realizacji przyjętych celów i działań kierunkowych:

- bardzo dobry (w pełnym zakresie),
- dobry,
- średni,
- słaby,
- bardzo słaby (nie realizowany).

Poniżej w tabeli zaprezentowano wyniki przeprowadzonej oceny:

Tabela 19. Ocena stopnia realizacji celów zawartych w Programie

OBSZARY INTERWENCJI	CELE	STOPIEŃ REALIZACJI
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu: <ul style="list-style-type: none"> osiągnięcie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10 osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM2,5 osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu 	<ul style="list-style-type: none"> dobry slaby slaby
	ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	średni
ZAGROŻENIE HAŁASEM	dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu	średni
	zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas	średni
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	bardzo dobry
GOSPODAROWANIE WODAMI	zwiększenie retencji wodnej województwa	średni
	ograniczenie wodochłonności gospodarki	slaby
	osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	średni
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	poprawa jakości wody powierzchniowej	średni
	wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich	średni
ZASOBY GEOLOGICZNE	ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	średni
	rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	średni
GLEBY	dobra jakość gleb	dobry
	rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	średni
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	bardzo dobry
ZASOBY PRZYRODNICZE	zachowanie różnorodności biologicznej	dobry
	zwiększenie lesistości województwa	średni
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii	bardzo dobry
EDUKACJA	świadome ekologicznie społeczeństwo	dobry
MONITORING ŚRODOWISKA	zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska	dobry

8. Ocena ewentualnych rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem oraz analiza przyczyn tych rozbieżności

Przeprowadzona analiza celów programu ochrony środowiska i działań kierunkowych (inwestycyjnych i pozainwestycyjnych) zrealizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 i 2020 nie wykazała znaczących rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami a zrealizowanymi działaniami. Niemal w każdym obszarze interwencji stopień realizacji określono na co najmniej średni.

Analizując niedostateczne wykonanie działań w niektórych obszarach interwencji np. ochrony powietrza czy gospodarowania wodami należy wziąć pod uwagę, że realizacja założonych celów w tych obszarach w dużej mierze zależy od działań prowadzonych na szczeblu lokalnym – gminnym oraz bezpośrednio przez osoby fizyczne i podmioty prawne, na które działania prowadzone przez władze województwa mają niewielki wpływ. Podkreślić należy, że w tych obszarach interwencji w ostatnich latach prowadzone są krajowe lub unijne programy

priorytetowe, umożliwiające uzyskanie dofinansowania. Przeprowadzona analiza upoważnia do stwierdzenia, że w kolejnej aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego” przyjęte cele i obszary interwencji powinny zostać zachowane.

9. Ocena stanu monitoringu

W poniższej tabeli zamieszczono wykaz najważniejszych działań kierunkowych w podziale na poszczególne cele ekologiczne zdefiniowane w dokumencie, z podaniem uzyskanych w wyniku ich realizacji efektów rzeczowych i ekologicznych oraz szacunkowych nakładów w okresie realizacji zadań Programu tj. do 2018 r. z uwzględnieniem.

Tabela 20. Wskaźniki realizacji Programu dla obszarów interwencji

OBSZAR INTERWENCJI	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA (2015 r.)	2017	2018	2019	2020
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	liczba stref o klasie C wg kryterium ochrony zdrowia	WIOŚ	dla pyłu PM10 - 4 dla pyłu PM2,5 - 1 dla B(a)P - 4	3 0 4	4 1 4	2 3 3	1 0 4
	emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych: - pyłowych - gazowych	GUS	2632 Mg/rok 8380278 Mg/rok	1969 9778479	2087 9911185	2080 9733021	1782 9924503
	odbiorcy energii elektrycznej: -ogółem - na wsi	GUS	724 136 szt. 235 164 szt.	737 963 241969	763905 249035	770061 247050	785566 254250
	zużycie energii elektrycznej: -ogółem - na wsi	GUS	1 465 820 MWh 647 599 MWh	1 507 253 682254	1571160 709317	1551876 697389	1634912 774846
	zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca: -ogółem - na wsi	GUS	702,1 MWh 771,0 MWh	723,6 806,7	755,4 836,1	748,1 790,1	819,8 908,6
	czynne przyłącza sieci gazowej do budynków mieszkalnych	GUS		66 270	75 775	75 134	78 671
	odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	42,7% 68,9% 4,2%	42,6 68,8 4,4	42,5 68,6 4,7	43,4 69,2 6,4	43,7 69,4 7,3
	mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie - w % ogółu mieszkań: - w miastach - na wsi	GUS	85,1% 75,1%	82,2			
	liczba kotłowni: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	1 634 ob. 1 159 ob. 475 ob.	1531 1116 415	1486 1092 394	2049 1457 592	2022 1467 555
	długość sieci ciepłej przesyłowej: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	1 049,7 km 981,6 km 68,1 km	1020,8 961,0 59,8	1016,2 961,5 54,1	1026,3 974,7 51,6	1029,6 981,6 48,0

OBSZAR INTERWENCJI	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA (2015 r.)	2017	2018	2019	2020
	liczba instalacji OZE	URE	387 szt.	393	400	412	456
ZAGROŻENIE HAŁASEM	przypadki przekroczeń krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu: - dzień - noc	WIOŚ	3 5	11 11	8 7	12 10	-
	przypadki przekroczeń wartości długookresowych wskaźników poziomu hałasu: - dzień - noc	WIOŚ	7 6	11 5	13 10	1 2	-
	przypadki przekroczenia dopuszczalnych wartości równoważnego poziomu hałasu w otoczeniu lotniska w Bydgoszczy	WIOŚ	0	Nie badano	Nie badano	Nie badano	Nie badano
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	0	0	0	0	0
GOSPODAROWANIE WODAMI	liczba (odsetek) JCWP rzecznych o stanie/potencjale ekologicznym co najmniej dobrym – badanych w danym roku	WIOŚ	13 (25,5%)	4 (6%)	2 (3%)	Nie badano	Nie badano
	liczba (odsetek) JCWP rzecznych o stanie chemicznym dobrym - badanych w danym roku	WIOŚ	8 (15,7%)	1 (4,3%)	Nie badano	Nie badano	Nie badano
	liczba (odsetek) JCWP jeziornych o stanie/potencjale ekologicznym co najmniej dobrym – badanych w danym roku	WIOŚ	4 (25%)	7 (25,9%)	2 (8,7%)	Nie badano	Nie badano
	liczba stanowisk monitoringu JCWPd, dla których stwierdzono co najmniej dobry stan – badanych w danym roku	WIOŚ	3 (14,3%)	6 (20,7 %)	10 (33,3%)	32 (46,4%)	9 (37,5%)
	długość wałów / obszar chroniony	GUS	179 km / 40,9 km	179 km / 40,9 km	179 km / 40,9 km		
	pojemność użytkowa zbiorników wodnych	GUS	13 716 dam3	13 716 dam3	13 716 dam3		
	obiekty małej retencji wodnej: - liczba - pojemność	GUS	732 szt. 14 323,8 dam3	732 szt. 14 323,8 dam3	734 szt. 14 323,8 dam3	734 15 333,8	744 16 012,4
	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności:	GUS	223 441,0 dam3	239292,7	241554,3	264872	254740
	zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	GUS	34,0 m3	32,6	35,3	35,4	35,3
	ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi: - ogółem - nieoczyszczone	GUS	118 908,4 dam3 2 078,4 dam3	134961,7 1417,7	132092,5 1204,5	131004,7 1664,7	130187,6 1464,6
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	długość sieci wodociągowej	GUS	23 239,8 km	23596,9	23777,6	23915,6	23990,8
	długość sieci kanalizacyjnej	GUS	7 887,5 km	8 085,8	8 262,5	8 410,7	8 647,7

OBSZAR INTERWENCJI	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA (2015 r.)	2017	2018	2019	2020
	odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	95,2% 96,8% 92,9%	94,7 96,8 93,2	95,4 96,8 93,2	95,4 96,9 93,4	95,5 96,9 93,5
	odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	69,6% 91,2% 37,8%	70,0 91,3 38,9	70,0 91,3 39,3	70,2 91,3 39,9	70,3 96,9 40,5
	różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji: - ogółem - w miastach - na wsi	GUS	25,6% 5,6% 55,1%	25,3 5,5 5,5	25,4 54,3 53,9	25,2 5,6 53,5	25,2 5,5 53,0
	ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną	GUS	63 775,4 dam3	69 170,7	69 192,5	68 706,7	65 622,6
	liczba oczyszczalni ścieków: - ogółem - z podwyższonym usuwaniem biogenów	GUS	185 szt. 34 szt.	188 34	186 33	184 33	183 33
	wypełnienie wymagań KPOŚK: - liczba aglomeracji - łączna rzeczywista liczba mieszkańców w aglomeracjach - łączna liczba oczyszczalni w aglomeracjach - w tym liczba oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów - łączna długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracjach	KPOŚK	78 szt. 1 520 274 os. 81 szt. 17 szt. 6 931,22 km				
ZASOBY GEOLOGICZNE	wydobycie surowców: - sól kamienna - piaski i żwiry - piaski kwarcowe - surowce ilaste ceramiki budowlanej - torfy - wapień i margle do przemysłu cementowego - wody lecznicze i termalne	PIG-PIB	2 706 tys. t 5 330 tys. t 73,9 tys. m3 62 tys. m3 11 tys. m3 6 252 tys. t 130 460 m3				2705 6099 38,05 35 3,71 7344 116078
GLEBY	udział gleb kwaśnych	GUS	57%				
	powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji: - ogółem - zdewastowane - zdegradowane - udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem	GUS	4 257 ha 4 150 ha 107 ha 0,2%	3 830 3753 77 0,213	4 014 3936 78 0,223	4 000 3937 63 0,223	4 104 4026 78 0,228
	powierzchnia gruntów zrehabilitowanych	GUS	84 ha 38 ha	27 4	49 24	48 22	59 20

OBSZAR INTERWENCJI	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA (2015 r.)	2017	2018	2019	2020
	- ogółem - na cele rolnicze - na cele leśne		23 ha	3	12	0	6
	liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem	GUS	330	419	395	387	385
	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych	GUS	9 495 ha	8331	7655	7733	7092
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych	GUS	464838,54 Mg	473372,52	475643,51	481233,16	457857,86
	masa odpadów zebranych selektywnie	GUS	128043,8 Mg	164212,07	190140,99	208120,56	255686,81
	liczba instalacji o statusie regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (do 5.09.2019) / liczba instalacji komunalnych (od 6.09.2019)	UMWK-P	44	43	43	43 / 27	27
ZASOBY PRZYRODNICZE	lesistość	GUS	23,5%	23,5	23,5	23,5	23,5
	powierzchnia: - gruntów leśnych - lasów	GUS	431 247,74 ha 421 349,19 ha	431 836 421 893	431 910 421 942	432 121 421 942	432 239 422 106
	zalesienia gruntów nieleśnych	GUS	68,20 ha	63,52	76,63	60,35	69,37
	powierzchnia obszarów prawnie chronionych	GUS	571 358,53	569620,11	582482,11	579170,43	579644,53
	udział powierzchni obszarów prawnie chronionych	GUS	31,8%	31,7	32,4	32,2	32,3
	liczba pomników przyrody	GUS	2 668 szt.	2663	2492	2467	2337
	udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	GUS	0,2%				
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	liczba poważnych awarii	WIOŚ	0	0	0	0	0
WSZYSTKIE OBSZARY INTERWENCJI	nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej: - ogółem - na ochronę środowiska - na gospodarkę wodną	GUS	932 479,1 tys. zł 807 104,0 tys. zł 125 375,1 tys. zł				
	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania: - na gospodarkę ściekowa i ochronę wód - na ochronę powietrza i klimatu - na gospodarkę odpadami - na zmniejszania hałasu i wibracji	GUS	357 199,8 tys. zł 116 437,8 tys. zł 235 843,4 tys. zł 43 042,0 tys. zł				

10. Podsumowanie

1. Niniejszy *Raport* został opracowany za lata 2019-2020.
2. Dokument przedstawia tendencje zmian zachodzących w środowisku na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego, dla poszczególnych obszarów interwencji wskazanych w POŚ, tj.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenie poważnymi awariami oraz edukacja. Ponadto w *Raporcie* przedstawiono stan realizacji przyjętych celów i kierunków działań. Określono też stopień zgodności stanu środowiska naturalnego z zasadami zrównoważonego rozwoju, wyrażonymi w polityce ekologicznej państwa.
3. W latach 2019-2020 zmniejszeniu uległa liczba stref o klasie C wg kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM10, pyłu PM2,5, zaś na tym samym poziomie pozostała liczba stref przekroczeń benzo(a)pirenu.
4. W obszarze zagrożeń hałasem stwierdzono podwyższoną liczbę przypadków przekroczeń krótkookresowych dopuszczalnych wartości hałasu, i znacznie zredukowaną liczbę przypadków przekroczeń długookresowych.
5. W latach 2019-2020 nie stwierdzono przypadków przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, podobnie jak w latach poprzednich.
6. W obszarze gospodarowania wodami stwierdzono nieznaczny wzrost obiektów małej retencji wodnej oraz utrzymujące się na zbliżonym poziomie zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca.
7. W zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych w latach 2019-2020 kontynuowano działania związane z rozbudową, modernizacją systemu wodociągów i kanalizacji, w tym także kanalizacji deszczowej. Na koniec 2020 r. długość sieci wodociągowej na terenie województwa wyniosła 23 990,8 km, co w stosunku do 2018 r. stanowi przyrost o 213,2 km, zaś długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 8 647,7 km, co w stosunku do 2018 r. stanowi przyrost o 385,2 km.
8. Wysokość wydobycia zasobów geologicznych w roku 2020 utrzymywała się na zbliżonym poziomie co w roku 2015.
9. Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ulega nieznacznym wzrostom, przy czym wzrasta również powierzchnia gruntów zreultywowanych.
10. W zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów stwierdza się postępujący wzrost ilości zebranych odpadów komunalnych, przy jednoczesnym wzroście masy odpadów zebranych selektywnie.
11. W latach 2019-2020 udział gruntów leśnych i lasów w stosunku do całkowitej powierzchni województwa kształtował się na podobnym poziomie, wynoszącym około 23,5%, przy jednoczesnym niewielkim wzroście powierzchni gruntów leśnych i lasów. Udział powierzchni terenów prawnie chronionych w okresie raportowania zwiększał się nieznacznie – 32,3% w roku 2020 stosunku do 31,8% w roku 2015, co jest zjawiskiem korzystnym. W przyszłych latach należałoby podjąć działania związane z podniesieniem walorów krajobrazowych województwa i w miarę możliwości powołać nowe obiekty.

12. W latach 2019-2020 nie stwierdzono na terenie województwa występowania poważnych awarii.
13. W okresie objętym niniejszym *Raportem* na zadania związane z ochroną środowiska w sposób bezpośredni lub pośredni, wydatkowano łączną kwotę 62 046 916,19 zł.
14. Zadania przewidziane do realizacji w latach objętych *Raportem* tj. 2019-2020 przyczyniły się do realizacji *Polityki ekologicznej państwa* oraz wypełnienia dyrektyw unijnych.